

ELOFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy óra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy óra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-hasábos petit sor egyszer 20 fl,
minden következőnél 16 fillér.

Nyilttér petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Készvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1910.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, március 2.

Mal számunk főbb közleményei:

- Héderváry a királynál.
- Választási mozgalmak.
- Félmillió sikkasztás a Gyermekvédő Ligánál.
- Aradi katonák Boszniában.
- Szökés az esküvő után.
- Választás az aradi színháznál.
- Sok a színház.
- Ezredékhelyezés — tüntetésekkel.
- Hogy választunk?
- Házkutatás egy bankigazgatónál.

Zichy János gróf.

Arad, március 1.

A király ma Zichy János grófot kinevezte vallás- és közoktatásügyi miniszterre. A kormánynak ez a, különben előre tudott kiegészítése több szempontból érdekes. Magában különösen fest a klerikálisokhoz meglehetősen közel álló, bár politikailag különvált férfiu az egykori szabadelvű párt tagjaiból alakult és azok támogatásán álló kormány sorában. Ennél azonban több érdekességet ad a grófnak az az intim viszony, amely Ferenc Ferdinánd trónörökösét hozzá fűzi, s amelynek révén talán nem is önkényes a kombináció, hogy ő a kormányban a trónörökös exponense lesz és ennek politikáját fogja képviselni.

A trónörökös tehát már egész kézzel markol a magyar politikába, a melybe eddig csak egy-egy alkalommal keveredett. Először akkor avatkozott be félre nem érthető módon a

magyar politikába, mikor két évvel ezelőtt, azon az udvari bálon, melyre ő maga is lejött Budapestre, nagyon erélyesen és nagyon kategorikusan beszélt Wekerle miniszterelnökkel. Akkor ez a beszélgetés, már külső sceneriája folytán is nagy feltűnést keltett, noha akkor még senki sem tudta, hogy miről folyt. Még a legelőkelőbb politikusok előtt is titok maradt, mignem egyszerre, majdnem váratlanul, proklamáltatott Bosznia és Herzegovina annexiója s amikor egyúttal az is kitűnt, minő vasövetkezetességgel kényszerítette rá a trónörökös a királyra is, a két kormányra is az annexiót.

Az annexió publikálása egy időre óriási nimbuszt adott a monarchiának. Ugy látszott, mintha egyszerre kipótolta volna egy század kudarcait s az annexióban mindenki, maga a király is, a trónörökös személyes sikerét látta. Utóbb már, mikor a bonyodalmak megkezdődtek, a monarchia meg nem hátrálhatott, dacára annak, hogy Anglia, Oroszország és Törökország nyíltan Szerbia pártjára álltak s a monarchia egy nagy és véres háború küszöbére sodortatott. A trónörökös Vilmos császár példáját követte, a legvehemens energiával vitte keresztül a monarchia fegyverkezését s végre is a hatalmak háborus beavatkozás nélkül voltak kénytelenek elismerni az annexió tényét. Kevesebb pozitivitással állítják,

hogy a bankkérdés miatt keletkezett válság során is a trónörökös akadályozta meg, hogy a magyar részről kifejezett kívánságok teljesítenek. Különösen a függetlenségi politikusok állítják, hogy a trónörökös volt az, aki a királynál keresztül vitte, hogy azt a szabad kezet, melyet a nemzet számára az 1906. évi paktum gazdasági téren biztosított, a nemzet fel nem használhatta. A nemzet az önálló bankot követelte s a kormány mindjárt kartelbank felállítását kérte, mert a király kilátásba helyezte neki a beleegyezését. Ekkor a trónörökös kihallgatáson jelentkezett a királynál s minden gazdasági koncessió ellen elhangzott a legridegebb veto. Ugy volt a katonai engedményekkel is. A kormány nem akart sokkal többet, mint amennyit a király már Tisza Istvánnak kilátásba helyezett s a trónörökös ezt is meggátolta. Bár-hogy közeledett is a kormány a királyhoz, a trónörökösnek egy-egy audienciája minden számításon keresztül gázolt.

Hogy mennyire igaz ez, bajos eldönteni. Mindenesetre az, hogy a trónörökös barátja helyet foglal a kabinetben, nemcsak annyit jelent, hogy a trónörökös közelebb jut a magyar politikához, de azt is, hogy a szándékaik és intenciói közvetlenebbül és nyiltabban jutnak kifejezésre. Aki pedig hozzánk közelebb áll, azzal könnyebben lehet magunkat megértetni.

Tavaszi tréfa.

*

Lusta ember vagyok s szeretek — sokat aludni. En azt tartom, hogy a földön ez az abszolút jó. S nincs igaza annak, aki az alvást a halállal mondja hasonlónak. Hát az álmok, azok a szép, színes, kápráztató álmok? A holtak csak alusznak, de nem álmodnak; az ember pedig az alvásban is él. Gyönyörű fantáziák, álomlátások, sokszor szebbek vagytok, mint az élet! Az álomban elérem azt, amit az életben talán soha. Ott szeret engem, aki az életben nem szeret: ott csókol, ölel, kihez közel sem mehetek. S nem is tartom oly boldog embernek azt, ki az álmot jobban szereti, mint az életet. (Nem tartom boldog embernek; csak nem állítom magamról...)

Ebéd után, midőn már a szivarommal és a feketekávémmal végeztem: akkor pláne elkerülhetetlen, hogy álomra ne hajtsam faramt fejemet.

Ezt azonban hagyományos szokásként megelőzi, hogy a lapokat átnézzem. Így ebéd után, alvás előtt, legjobban szeretem a tárcákat olvasni. Mert azokat is szoktam olvasni, mintegy viszonzásul, hogy azok talán az enyémeket olvassák. Három-négy nap óta, mindannyian a tavaszról énekelnek.

Igazuk is van, oly szép a tavasz, — de megénekeletlen. Érezzük mi azt mindnyájan. Nem kell a napot megvilágítani. Olyan szépen nem tudnak a tavaszról írni, mint amilyen va-

lóban, mint amily érzéseket az szívünkben felkölt. Tavasz, ah tavasz!

A divánra heveredve kezdem olvasni a tárcákat, verseket, a tavaszról.

Künn melegen, szinte nyáriasan süt a tavaszi nap. Fényes sávokat küld be a szobámba. Fénnyel lesz telve a lég. Minden fürödni látszik a napsugárban.

Es én olvasok a tavaszról. Az egyik nagyon ideális hangulatban van Szintizta, szüzféher dolgokat mesél a tavaszról. Az igazi, az első, a leányos, szüziesszerelem ébresztőjének mondja. Tavasznak, mikor öntudatlan nyílalik az ifju, vagy leány szívébe a vágyakozó sejtés, a féltő szerelem. Arról a tavaszról és arról a szerelemtől dalol, mely önmagában boldogít... Mily szép ez mind. És mily naiv, vagy tulraffinált az írója ennek. Hiszi ő ezt mind, amit itt leirt? Oh, tavasz, te szép tavasz!

A másik az ellenkezője. A tavasz őt más-kép inspirálja: buja, kéjas, szerelemtől és szerelemre lihegő alakokat teremt fantáziájára. Embereket, kik fásultan éltek egymás mellett s most a tavaszi nap, a tavaszi levegő hatása alatt egymást keresik fel, hogy éljenek annak a tüzes, lángoló, erőt sorvasztó szerelemnek, amely eddig szunyadt beennük, mélyen aludt. Nem emberek, hanem már állatokhoz hasonlítanak. És ügyesen, a szavak találó erejével írja ezt le. Érzed te ezt mind, te író, te költő? És mindezt a tavasz tette volna? Oh, tavasz, te szép tavasz!

Vannak szután, kiket a tavasz sem képes lágyabb érzelmekre hangolni: ezek az ultramernek.

Alakjaik nem érzik a tavasz poézisát, nem ébreszt fel bennük ideális vonzalmat, sem szenvedély-vágyat. Ők kiéltek, hidegek. Ez a forma kezd most terjedni. Sokan utánozzák. Jól, rosszul. Az életben is vannak követők. Ezek meghamisítják saját magukat, mert valójában nem érzik azt, amit csupa „eredetieskedésből” magukra erőszakoltak. De térjünk vissza egy „ilyen modern” tárcára. Hogy tavasz van — azt konstatálják. De többre nem angazsálják lelkivilágukat. Azt mondják, semmi közöm a tavaszhoz. Egy öntudatos, modern emberre nem lehet befolyással, hogy esik-e az eső, vagy a nap süt. Roppant előkelően gondolkoznak s nagyon hidegen, akár csak egy jég szekrény. Te modern író, te eredetieskedő poéta, érzed te ezt, amit leírsz, vagy jobban mondva: tényleg nem érzed te a tavaszt?

Oh, tavasz, te szép tavasz!

S most jönnek sok-sokféle variációban a különféle genrek. Az egyik siratja hősét, mert egy tavaszra gondol, mikor még számára is nyíltak a virágok s mikor szívében is tavasz volt. Most azonban hiába hirdeti a meleg napsugár a tavasz jöttét, hiába nyílt annyi szép virág: az ő szívében tél van s nem kikelet.

Oh, tavasz, te szép tavasz. Egyikben pedig a leányka egyenesen a tavaszt okolja, mert elvesztette azt — amit többet nem lehet megtalálni.

Nincs tehát kizárva, hogy Zichy János gróf minisztersége, amelyet ma még oly vegyes érzésekkel fogadnak, azt az eredményt hozza, hogy Ferenc Ferdinándot jobb hangulatra és több szimpátiára hangolja jövődőlattal, a magyarokkal szemben.

Héderváry a királynál.

A kormány kiegészítése.

Távirati tudósítás.

Arad, március 1.

Héderváry gróf miniszterelnök ma kihallgatáson volt a királynál. Az audiencia után kijelentette a hirlapíróknak, hogy a felség aláírta Zichy János grófnak kultuszminiszterrel való kinevezési okiratát. A főispáni kinevezések utolsó csoportja után most már az államtitkárok kinevezetése következik s ezzel megtörténik a teljes berendezkedés.

Mai hireink ezek:

A miniszterelnök kihallgatása.

Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök a Grand Hotelben levő szállásáról ma reggel 9 órakor a Magyar Házba hajtatott, ahol mindenekelőtt Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszternek a látogatását fogadta, akivel rövid megbeszélést folytatott. Ezután a magyar paletában a miniszterelnököt Daruváry Géza kabinetirodai osztályfőnök látogatta meg. Később Szapáry gróf követségi tanácsost fogadta. A miniszterelnök háromnegyed 10 órakor a Hofburgba hajtatott, ahol pontban 10 órakor külön kihallgatáson jelent meg a felségnél.

Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök kihallgatása másfél óra hosszat tartott. 1/2, 12 órakor a miniszterelnök távozott a király dolgozószobájából és a kabinetirodába ment, ahol hosszabb ideig időzött. A kihallgatás lefolyásáról és eredményéről a „Bud. Tud.”-val legilletékesebb helyről a következőket közlik:

Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök elsőben jelentést tett a helyzetről és a

legutóbbi kihallgatása óta történekről. Azután a miniszterelnök Zichy János gróf v. b. t. országgyűlési képviselőnek vallás- és közoktatásügyi miniszterrel való kinevezésére tett előterjesztést. A kihallgatáson megtörtént a kinevezés. Zichy János grófnak vallás- és közoktatásügyi miniszterrel való kinevezésére, valamint Székely Ferenc dr. igazságügyi miniszternek a vallás- és közoktatásügyi minisztérium ideiglenes vezetése alól való fölmentésére vonatkozó királyi kéziratokat a hivatalos lap holnap vagy holnaputáni száma közli. Zichy János gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter esküdtételének napja még nincs megállapítva. A kihallgatáson a miniszterelnök egyéb kinevezésekre nézve is tett előterjesztést.

Khuen Héderváry nyilatkozatai.

A miniszterelnök audienciája után Bolfras bárót, a katonai kabinetiroda főnökét és Montenuovo herceg főudvarmestert látogatta meg. Egy hirlapíró megkérdezte a miniszterelnököt:

— Milyen pozitív eredménye van a kihallgatásnak?

— A pozitív eredmény az, — válaszolta Khuen Héderváry gróf — hogy felsége aláírta Zichy János grófnak kultuszminiszterrel való kinevezését.

— És az államtitkárok? — kérdezte a hirlapíró.

— Ez alkalommal nem történt döntés, de soron vannak és kinevezésüket legközelebb publikáljuk.

A miniszterelnök ezután a Magyar Házba ment, ahol egy újságíró megkérdezte, hogy mi az oka a közte és Tisza között felmerült állítólagos nézeteltérésnek.

— Az általános választói jogról — úgy mond a miniszterelnök — már sokszor nyilatkoztam. Álláspontom ismeretes. E kérdés elől nem lehet kitérni és remélem, hogy eljutunk arra a pontra, amelyen találkozni fogok Tiszával.

— Jakabffy Imrét nem nevezték ki belügyminiszternek? — kérdezte a hirlapíró.

— Sikertült megnyernem Jakabffyt és kinevezése legközelebb meg fog történni.

A Nemzeti Társaskörben.

A Nemzeti Társaskörben ma este nagy számban voltak együtt a tagok. Örömmel konstataálták, hogy a kormány a hétfői értekezleten ragaszkodott ahhoz az állásponthez, hogy a román kereskedelmi szerződést rendeleti uton nem lépteti életbe.

A tagok nagyban készülnek a 6-án megtartandó szegedi és a 13-iki aradi szervezkedő nagygyűlésre, melyeken Tisza István gróf is meg fog jelenni nagyszámu párttagok kíséretében.

Ma este fenn volt a körben Herczeg Ferenc is, akit nagy szimpátiával fogadtak.

Dejeuner Aerenthalnál.

Bécsből táviratozzák a „Budapesti Tudósító”-nak: Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök és felesége, Teleky Margit grófnő ma Aerenthal gróf közös külügyminiszterhez voltak hivatalosak dejeunerre. A miniszterelnök, aki a követségeknél leadta névjegyét, délután látogatást tett a pápai nunciussnál.

Főispánok, államtitkárok, képviselők.

Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök érdekes nyilatkozatot tett egy fővárosi hirlapíró előtt az új kormány ténykedéséről és a választásokra való készülődésekről.

— Most mindenekelőtt — mondta Khuen — lebonyolítom a főispánok kinevezését. A főispánokat mind kiszemeltem, legfőképpen nyolc új főispánság dolgában nincs még végleges megállapodás, de ezek közül is csak két főispánság ad gondot az illető törvényhatóságok belső helyzete miatt. Én ugyanis minden főispáni kinevezésnél első sorban az illető megye kívánságára vagyok tekintettel. Mibelyt a főispánokat lebonyolítottuk, megünk egy fokkal beljebb rátérünk az államtitkárságok betöltésére. A belügyminisztérium számára már kiszemeltem az államtitkárt: Jakabffy Imrét, aki kitűnően képzett, arra való ember, viselte is már ezt a méltóságot és nagy érdemeket szerzett. Ezeket a régi érdemeket méltányolja az a kitüntetés, amely Jakabffyt már államtitkári kinevezése előtt éri: a hivatalos lap keddi száma ugyanis

Ó nem tehet róla semmit, ártatlan a do-logban, hanem a tavasz, oh szép tavasz: te vagy a bűnös. Miért oly mámorító a levegő, miért oly illatosak virágaid, miért lopózik általad szívünkbe a szerelem, az odaadó s nemszámító szerelem. Igen, te vagy a bűnös és senki más, így zokog, kesereg a leány. Hát miért tetted ezt: oh, tavasz, te szép tavasz!

... A betűk már kezdenek elmosódni szemem előtt s a lusta ember újból aludni kíván. Aludjak édesen s álmodjak rólad, kedvesem. Hisz tavasz van.

Nem tudom, hogy meddig aludtam, de az álomra, a tavaszi szép álomra emlékszem. Márciusi mezbe öltözött az egész erdő. Madarak csicseregtek: hirdették a tavasz jöttét. Virágok illatoztak: üdvözölték a tavaszt. Egyszerre valami bűbajos zenét hallok, angyalian szép melodiát. A nap erősebben tűz le reám s fényglóriában megjelenik a tavasz. Egy leányka száll le hozzám, oly szép, hogy azt csak álomban is álmodni lehet. Lehetetlenség azt leírni. S leül hozzám a földre. Illat, mámor, zene vesznek körül s mellettem a föld legszebb leánya: a tavasz.

Bemutakoztam neki, mire ő azt felelte, hogy ismer engem már régen. Reá néztem s láttam, hogy arca szomorú, bánatos. Valami csendes melancholia rajzolódott le szép, isteni arcán.

— Oh, föld legszebb leánya, te ragyogóan szép tünemény, mondd nekem, mi bánat ért?

A leányka reám nézett s szólt mintha zene szólt volna:

— Nagy az én bánatom, te talán megérted, hisz te is közülük való vagy. Olvastad te a lapok tárcáit? Oh, mit irnak azok rólam! Nincs nyugtom a többi testvéreimtől, mind-mind kigunyolnak. Hisz azok a költők és írók hirbe hoznak engem. Már pedig nem jó, ha egy leánynak hire van.

Igenlőleg bólintottam.

— S milyen dolgokat találnak ki s azt mondják, hogy én vagyok annak az oka. Ha egy leány most szerelme, lesz egy fiuba, vagy viszont, akkor mindjárt engem emlegetnek. Nincs nyugtom tőlük. Folyton esuklom. S milyen furcsákat mondanak rólam, szinte szégyellem magam. Azt mondják, hogy most szeretni kell, mert így parancsolja a tavasz. A tavasz, mely a szívünkben van. Már mint én. S azután csókokat és más egyebet kérnek az én nevemben. Pedig higgye el, hogy ártatlan vagyok.

— Elhiszem, — mondtam én.

— Ha pedig egy leány olyasmit csinál, amit egyáltalában nem szabad csinálni, akkor megint reám kenik az egészet. Ők nem hibásak, csak én. Az egyik áld, a másik átkoz, de egyik sem hagy nyugton. Oh ez az állapot elviselhetetlen.

És a tavasz, a föld legszebb leánya, sirni kezdett. Vigasztaltam, hogy majd segít rajta, csak ne sirjon, mert azt nem tudom nézni.

— Hát mit kellene tennem? — kérde tőlem, mikor már egy kissé megvigasztalódott.

Gondolkozni kezdtem; bizony nehéz dolog az. Egy leány, midőn azt akarja bizonyítani, hogy ő nem tehet semmiről.

— Topp! Megvan! — kiáltám örvendve.

— Ön, kedves tavasz, egy nyilatkozatot fog az újságokban közzétenni, hogy az, amit az írók és költők önről ilyenkor mondanak, az „légből kapott koholmány.”

— Hogy mondta?

— Hát kérem, ez már így szokás, ha akarja, meg is szerkesztem mindjárt.

Örömet adta beleegyezését és én az ő nevében a következő ünnepélyes nyilatkozatot teszem:

„Én, alulírott, ezennel kijelentem, hogy azokhoz a cselekményekhez, melyeket az írók és költők ilyenkor hőseikkel és hősnőikkel elkövetetnek, semmi közöm sincs, azoktól teljesen távol állok. Az én nevemben senkinek sincs joga szíve hölgységét vagy ifjútól szerelmet, csókot vagy más egyebet kérni.

A tavasz.”

A leányka elolvasta e sorokat, arcáról a bánat s azután ő maga, szemeiből pedig az álom tűnt el.

Körülnéztem.

Künn melegen, szinte nyáriasan sűt a tavaszi nap. Fényes sávokat küld be a szobámba. Fény nyel lesz telve a lég. Minden fürödni látszik a napsugárban.

Oh, tavasz, te szép tavasz!

Radnai Rudolf.

hozza már Jakabffynak belső titkos tanácsosi kitüntetését. Államtitkári kinevezés szintén hamarosan meglesz, mert hiszen temérdek dolgaim közt nekem van leginkább szükségem a segítségre. Am azért hozzáfogunk most majd a többi államtitkárság megbeszéléséhez is, úgy, hogy az államtitkári állások se lesznek már sokáig üresek.

— Hogy az ország hangulatát milyennek látom? — folytatta Khuen. — Mindenfelől a legjobb híreket kapom, jelölül annak, hogy milyen általános országszerető a béke, a rend és nyugalom utáni vágy. Szinte siettetni szeretném a választásokat, nehogy valami zavaró momentum közbejőjön. De azért ma mégse tudom pontosan megmondani a választások terminusát, mert előbb a szükséges előkészületekkel mégis csak végezni kell.

— Képviselőjelölt is temérdek van, — fűzte tovább beszédét Khuen, — a jelöltek tekintetében első sorban a kerületé a döntő szó. Utasítottam is az új főispánokat, hogy a kerület arra való embereiről és azok kívánásairól tegyenek jelentést. A központból csak szükség esetén segítjük ki majd jelölttel a kerületeket. Bizonyára nagy gondot fognak fordítani a jelöltek megválogatására, hogy ne csak csupa régi emberünk kerüljön be a Házba, hanem bejusson oda az érdemes, komoly és modern, újabb generáció is, melyet igen sokra tartok.

Bécsi lapzemle.

A *Fremdenblatt* mai vezércikke a tegnapi közös minisztertanáccsal foglalkozva, többek között azt mondja: A konferencia eredménye negatív volt, amennyiben a román kereskedelmi szerződés életbe léptetése jelenleg nem mutatkozott lehetségesnek. Khuen gróf előterjesztette azokat az okokat, amelyek a kormány előtt a román kereskedelmi szerződés életbeléptetéséhez a parlamenti hozzájárulást abszolút szükségesnek tüntetik fel. A magyar kormány argumentációját el kell fogadni. Az új kormány Magyarországon történelmi jelentőségű választási küzdelem előtt áll és a legnagyobb erőfeszítéseket kell tennie, hogy programjának megszerezze a többséget. Mértéktelen izgatásokkal szemben kell új pártot teremtenie, úgy szólván a semmiből. A dolgok ilyen állása mellett érthető, hogy a magyar kormány az amúgy is nehéz helyzetét újüggyel nem komplikálhatja. Taktikai szempontok kényszerítik a magyar kormányt, hogy halasztást kérjen, noha teljesen meg van győződve arról, hogy a kereskedelmi szerződést a monarchia és Románia között tulajdonképpen sürgősen kellene életbe léptetni. Eme politikailag és gazdaságilag egyformán fontos kérdés ilyen felfogásában megegyezik a külügyi hivatal és az osztrák kormány egyrésztől, a magyar kormány pedig másrésztől. A magyar kormány a tegnapi közös minisztertanácson kijelentette, hogy az újonnan megválasztott magyar képviselőház azonnal foglalkozni fog a román kereskedelmi szerződés életbeléptetésével. Bármily sajnálatos is ez az újabb késlekedés, mégis nem lehet előle kitérni. A jóakarati kétségtelenül meg van. Nem lehet kételkedni a monarchia jóakarátán, amely arra törekszik, hogy a Romániával való gazdasági viszonyt ezen állammal való szívélyes politikai viszonytal összeegyeztesse. Az osztrák kormány melegen képviselte azt az álláspontot, hogy a kereskedelmi szerződésnek azonnal kell életbe lépnie. A magyar kormány csupán egy időre halasztást kíván, hogy a nehéz belpolitikai helyzeten ne rontson. A monarchia ezzel világosan kifejezte kereskedelmi politikájának irányát. A cikk további részében ezután a többi balkán állammal való kereskedelmi szerződéssel foglalkozik és azt bizonyítja, hogy a szerződéstelen állapot a monarchia kivételnek nagyon árt. Míg Németország kivétele 1904 óta ezermillió márkával növekedett, addig Ausztria-Magyarország kivétele csupán kétszázmillió márkával. Ennek a hanyatlásnak tisztán az az oka, hogy a balkán államokkal nem tudunk előnyös külkereskedelmi viszonyba jönni, amit ismét a mértéktelen agrárius izgatás okozott.

A *Zeit* mai vezércikkében a kereskedelmi szerződéseknek tárgyalásával foglalkozik és azt mondja, hogy az az ígérlet, amit Khuen gróf a román kereskedelmi szerződés tárgyában tett, nem sokat jelent, mert kétségtelen, hogy a magyar képviselőház, ha összeül, mindennel fog foglalkozni, csak a román kereskedelmi szerződéssel nem. Sajnálatos, hogy a monarchia külpolitikája ilyen módon szenved és sajnálatos az, hogy a monarchia külpolitikáját nem a külügyminiszter, hanem Hohenblum lovag, az agráriusok vezére intézi. Ilyen balkán politikára nincs szükségünk; sem hadseregre, sem flottára; nincs szükségünk nagyhatalmi állásra és szövetségekre. Hagyjunk fel mindezzel és elégedjünk meg azzal, hogy határainkat gabona- és marhavámokkal erősítsük meg.

Választási mozgalmak.

Távirati tudósítás.

Arad, március 1.

Tatáról tegnap küldöttség útján kérték f. l. Szemere Miklóst a jelöltség elfogadására. Szemere vállalja a jelöltséget. Ugyancsak tegnap küldöttség kereste fel Tatáról Kardhordó Árpádot, Szemerének a doroghi kerületben volt ellenjelöltjét és kérték, hogy Szemere jelöltségét támogassa. Kardhordó kijelentette, hogy Szemerét nemhogy támogatja, de vele szemben erős küzdelemre készül.

Nagyszalontán március 6-án az önálló bank és vámterület felállítására tárgyában és az általános, egyenlő és titkos választójog érdekében választói népgyűlést rendeznek, amelyen a függetlenségi 48-as párt több vezére és a kerület képviselője, Balogh Mihály dr. is meg fog jelenni.

Orosházán a függetlenségi párt kimondta, hogy a *Justh*-párthoz csatlakozik és egyben elhatározta, hogy e hó 4-én megtartandó jelölőgyűlésen a jelöltséget *Bikády* Antalnak fogja följajánlani.

Szolnokon e hó 10-én lesz a párt nagygyűlése, amelyen határozni fognak a képviselőjelölések tárgyában.

Budapestről jelentik, hogy hír szerint *Bárczy* István polgármester mandátumot vállal.

Az *esztergomi* kerületben *Kmetz* Károly, az eddigi képviselő nem vállal mandátumot. A kerületben most *Szaczelláry* György próbálkozik reménytelenül. A függetlenségi *Justh*-párt jelöltje a kerületben *Fehér* Gyula dr. kanonok.

A főváros VII. kerületében, az egyetlen vezér kivételével, a választók *Eötvös* Károly személye körül tömörülnek. Eötvössel szemben a kerület polgárai nem kívánják érvényesíteni a pártszempontokat. Az esetre azonban, ha Eötvös a jelöltséget nem vállalná, a hetedik kerület mandátumával *Bogdányi* Mórt, a függetlenségi párt régi harcosát kínálják meg *Justh*-párti programmal.

Tiszalókon a kerület választópolgársága jelölő gyűlést tartott, amelyen *Papp* Zoltánt, a kerület eddigi képviselőjét jelölték *Kossuth*-párti programmal.

A *jószáshelyi* választókerületből hír szerint néhány vezető és több választó polgár által aláírt levélben arra kérték fel *Tonczá* Sebestyén állami elemi iskolai igazgató-tanítót, hogy vállalja el a jelöltséget.

Krassószörénymegyében a nemzeti munkapárt mindenütt jelölteket fog állítani. A kormány a fősúlyt arra helyezi, hogy lehetőleg román származású és az illető kerületben tekintélyes férfiakat nyerjen meg. *Lugoson* *Duka* báró, *Szászkabányán* *Mester* László ügyvéd lépnek fel kormánypárti programmal.

Máramarosszigetről jelentik: A választópolgárság zöme a kerület képviselőjéül *Lator*

Sándor nyugalmazott alispánt jelölte kormánypárti programmal.

Sátoraljaujhelyről jelentik: A nagymihályi választókerületben *Cigula* Bertalan volt alkotmánypárti képviselőt jelölik kormánypárti programmal. *Olaszliszván* Nagy Barnával szemben *Windischgrätz* Lajos herceg lép fel pártönkivüli programmal.

Kassáról jelentik: A hemonnai kerületben *Andrássy* Sándor gróf, *Töketeremesen* *Eszterházy* Móricz gróf, *Kassán* *Andrássy* Gyula gróf, *Dobrán* *Moskovitz* Iván lépnek fel pártönkivüli programmal.

Nyitráról jelentik: *Horváth* Dezső, a vácecei kerület képviselője belépett a munkapártba és ennek programjával lép fel.

Sopronban *Solymossy* Ödön báró főrendiházi tag a munkapárt jelöltje. A báró jelenleg mint honvédhuszárkapitány tényleges szolgálatot teljesít.

Ezred áthelyezés — tüntetésekkel.

Botrányok Nagyváradon.

Távirati tudósítás.

Arad, március 1.

Az egész országban most helyezik át a katonákat. Az aradi háziezred egyik zászlóalja ma távozott el Boszniába és ma indult el a nagyvárad 37-ik gyalogezred egyrésze is új állomáshelyére: Bécsbe. Az ezred elvonulását viharos incidensekkel zavarta meg a közönség, sőt a tömeg közül valaki robbanó töltést dobott *Schreitter* ezredes felé, akinek a löveg csákJát érte.

Már a laktanya elhagyása után tüntetni kezdett a közönség a népszerűtlen *Schreitter* ezredes ellen, aki az ezred előtt lovagolt. Amint a katonák a nagy piachoz értek, ezrekre dagadt a tüntető közönség száma. Egyszerre valaki elkiáltotta magát:

— *Abcug Schreitter* ezredes, — mire ezer torokból visszhangzott a válasz. Az ezredes kellemetlenül feszengett lován és sietve léptetett a *Kossuth* utcára. Egyszerre ijedt kiáltások hallatszottak, a tömegből valaki robbanó töltényt dobott az ezredesre. A töltény az ezredes csákJát érte, felrobbant, de az ezredesnek nem történt semmi baja.

A pályaudvaron is történt egy kellemetlen incidens. A vonat elindulása előtt a távozó tisztikar tagjai közül többen a peronon sétáltak. Az egyik hadnagy, *Kun* Gyula, egyszerre szembe találta magát régi haragosával, *Pelle* János ügyvédjelölttel, akivel szóváltásba elegyedett. A veszekedés hevében *Kun* hadnagy kardot rántott és azzal *Pelle* Jánost súlyosan megsebesítette. Az ügyvédjelöltet mentők szállították a közeli kórházba. *Pelle* súlyos testi sértés büntetése miatt a hadnagy ellen feljelentést tett.

Az országgyűlés összehívása. Bécsből jelentik: A *N. Fr. Presse* értesülése szerint a magyar országgyűlést már március 22-ikére fogják összehívni és közvetlenül azután a szokásos formákkal töl fogják oszlatni. Meglehet azonban, hogy *Khuen-Héderváry* gróf közvetlenül a föloszlatás előtt indemnitást fog kérni, a minek megadására alig van kilátás.

Török tiszték a közös hadseregben. A török kormány néhány hónappal ezelőtt elhatározta, hogy több tisztet kiképzés végett a közös hadseregbe küld. A hadügyminisztérium négy tüzérszázadot szemelt ki e célra, akik legközelebb Bécsbe érkeznek.

Választás az aradi színháznál.

*

Színészek parlamentje.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, március 1.

Március tizenhatedikén ül össze Budapesten a színészek parlamentje. Az egész országból összesereglenek minden évben egyszer a színtársulatok kiküldött képviselői, hogy sorsukat meghányiák-vessék és helyzetükön javítani igyekezzenek. Minden elsőrendű társulatnak három tagot van joga felküldeni a közgyűlésre. Az aradi színtársulat ma választotta meg a gyűlésre felküldendő képviselőit és amint az színészeknél csak természetes, a választás nagy izgalmak, temperamentumos vitatkozások és tüzes korteskedések közt folyt le.

Egy tagnak megválasztása, mint minden évben, úgy ezuttal is *egyhangulag* történt és ez a bizalom *Barabás Béla* dr. iránt nyilvánult meg ismét. A másik két képviselőnek a társulat tagjából kell kitelni. Egy elsőrendű és egy segédszínészt kellett választani.

Az aradi színpad csakhamar a legélesebb politikai szenvedélyek zajától viharzott. A *liberálisok* *Várnay Jenőt*, a kitűnő kedélyes apaszínészt, a *konzervatívok* *Leövey Leót*, a nem kevésbé elismert jó komikust jelölték. A direktor a színpad mögött a haját tépve morfondirozott, hogy miként fog távozásuk ideje alatt a műsor alakulni, mert mindkét művész majdnem naponta játszik és így a repertoár szenved, ha pár napra elutaznak. Természetesen az utazás és pesti tartózkodás költségeit is a társulat összesége viseli.

Csaknem a *Bánffy-féle* választások jutottak a szemlélő eszébe; a megvesztegetések és kapacitálások erősen kísérteni kezdtek; tudniillik a hölgyek is részt vettek a korteskedésben — megvesztegető mosolylyal. A szavazatszedő-bizottság elnöke, *Beregi Sándor* cilinderét ajánlotta fel gyűjtőurnának. Sorban járultak elébe a tagok. Mindenekelőtt *Delli Lajos* adott le *önmagára* két szavazatot. *Boda* — *Beregire* szavazott, *Keszler* pedig tartózkodott a szavazástól. A bájos direktorné is megjelent a bizottság előtt és pártatlan akarván lenni, *Várnayra* és *Leöveyre* adta voksait.

A segédszínészek közül főleg a 4 *Szabó* korteskedett *önmagára* mellett; egyes tagok nem tudván a sok *Szabó* közt választani, az öreg *Ráczra*, a színházi szabóra adták le szavazatukat. *Kulcsár Ferrarira* szavazott, de a kitűnő olasz énekes kijelentette, hogy nem vállal jejltséget, mert ő irridentista és csak *Triestbe*, vagy *Velencébe* hajjt kiküldetésbe menni.

Délben tizenkét órakor *Várnaynak* és *Leöveynek* egyaránt tizenegy szavazata volt. *Csányi* karmester kétségbeesve keresett liberális szavazókat, míg végre segédesapatok érkeztek, úgy, hogy félegykor *Szendrey* direktor kihirdette, hogy tizenkilenc szavazattal *Várnay Jenő* lett az aradi társulat képviselője. A segédszínészek képviselőjéül pedig *Gerő Jánost* választották meg.

Konstatáljuk, hogy a bizalom érdemes férfiura esett, bár ellenfele is oly megérdemelt népszerűségnek örvend, hogy nehéz volt a kollégáknak kettőjük közül választani.

VÁROS ÉS MEGYE

Aradváros márciusi közgyűlésének sorrendje: A tanácsnak előterjesztése a *Dobó- és Verbőczy-utóknak* csatornázása és feltöltése tárgyában. *Ländler Aladár* cégnek kérelme a városi területnek iparvasutó éjjaira való igénybevétele után fizetendő terület használati díjnak megállapítása iránt. A számvevőség jelentése, melylyel a csatorna- és vízvezeték berendezési magán kölcsön alap kimutatását beterjeszti. *Podoba Jánosnak* kérelme földhasználati díj kátruházása iránt. *Reichl Elzának* kérelme boltbérletének meghosszabbítása iránt. *Balogh Jó-*

zsefné kérelme lakásbérletének meghosszabbítása iránt. A tanácsnak előterjesztése a *Maros-hidak* vámszedési jogának kérelmezése iránt. A számvevőség jelentése az 1909. évi kövezési alap zárszámadása tárgyában. A közlekedési bizottságnak javaslata az 1910. évi kövezési sorrend megállapítása iránt. A belügyminiszter 105041-909. sz. intézkvénye a gyámpénztár 1908. évi mérlege tárgyában. A polgármester előterjesztése *Fundalovits János* fogdofelügyelő nyugdíjazása iránt. *Sztojka József* adóügyi számviszt kérvénye 500 korona jutalomdíj utalványozása iránt. A megüresedett irodai segédtisztai állás választás utján való betöltése.

Aradi katonák Boszniában.

Elutazott a negyedik zászlóalj.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, március 1.

A legfőbb hadur új tartományába, a boszniai határszélre indult el ma félezer katona az aradi várból. A harmincharmadik gyalogezred negyedik zászlóalja hagyta el délben eddigi állomáshelyét, hogy lent, a folyton forrongó, veszedelmes Balkánon, a montenegrói határ közelében levő *Fócsa* községben foglalja el a hadügyminiszter által kijelölt új állomáshelyét.

A zászlóalj távozása megható ünnepe volt az egész aradi helyőrségnek. Az ünnepies bucsu délelőtt tíz órakor kezdődött a vár diszterén, ahonnan a távozó legénységet a szomorú családtagok és nagyszámu közönség kísérte ki a pályaudvarra. A bucsuzatonál *Barbini Sándor* ezredparancsnok és *bélafele Fekete Miklós* dandárparancsnok mondtak lelkesítő beszédet, előzőleg pedig tegnap délben *Pap I. János* aradi görögkeleti román püspök látta vendégül a zászlóalj román tisztjeit.

A zászlóalj elutazásáról itt következik tudósításunk:

Bucusu a várban.

A negyedik zászlóalj elutazására már kora reggel megtették az előkészületeket. A zászlóalj századai felemelt békelétszámmal indultak utnak, vagyis a tiszteken kívül 492 ember utazott el ma Aradról *Fócsába*. Az áthelyezett zászlóalj parancsnoka *Herbay Szilviusz* alezredes, míg a távozó századparancsnokok *Buchmann Miklós*, *Burdea Demeter*, *Eitel Károly* és *Händl Alajos* kapitányok.

A zászlóalj podgyászt nyolc órakor kivittek már az állomásra, ahol egy személykocsiból és vagy husz teherkocsiból álló különvonat állt.

A vár diszterén háromnegyed tíz órakor kezdett sorakozni a zászlóalj. Ekkorára már a távozó legények családtagjai nagy számban voltak együtt a várban, hogy utolsó bucsut vegyenek a messze földre induló katonáktól, de az érdeklődő közönség is nagy tömegben nézte végig a szép bucsut.

Délelőtt tíz órakor megjelent a zászlóalj arovonala előtt *Barbini Sándor* ezredes a századosok és a törzstisztek kíséretében. Szemlét tartott a zászlóalj felett, majd az ezred nevében bucsubezédet mondott az eltávozó katonákhoz. Figyelmeztette a zászlóaljat arra, hogy a rája váró nehezebb feladatok között is emlékezzenek meg a hűségről és esküről, melyet a legfelsőbb hadurnak fogadtak és ne feledkezzenek meg arról, hogy annak a dicsőséges ezrednek keretébe tartoznak, mely hosszú idők küzdelmes és vitézi munkájával emlékezetes nevet vívott ki magának.

A német nyelvű beszédet *Eitel kapitány* magyarul, *Herbay* alezredes pedig románul tolmácsolta a zászlóalj előtt.

A zászlóalj kürtösének trombita-hangja jelezte ekkor *bélafele Fekete Miklós* dandárparancsnok megjelenését. *Barbini* ezredes jelentést tett a vezérőrnagynak a zászlóalj létszámáról, mire a dandárparancsnok a front elé állva, meleg szavakkal vett bucsut a zászlóaljtól.

— Meg vagyok győződve arról, — ugymond a vezérőrnagy — hogy a távozó zászlóalj új és nehéz állomáshelyén is csorbitatlanul megtartja és tovább fejleszti a harmincharmadik gyalogezred öröklött hagyományait.

Ugyane szavakat azután magyarul és románul is elmondotta a vezérőrnagy.

Megható jelenet következett ezután. *Barbini* ezredes kiadta a parancsot: *imára!* A zenekar és az összes kürtösök rázendítettek az ima ájtatos dallamára, a megjelent szülők, rokonok s a közönség pedig könnyezve hallgatta végig az imát.

Kivonulás a pályaudvarra.

A zászlóalj ezután *Fekete Miklós*, *Barbini* ezredes és az összes lovastisztek vezetése alatt elindult a pályaudvar felé. A *Széchenyi* gőzmalom előtt a dandárparancsnok megállította a zászlóaljat, mely még egyszer definirozott a dandárparancsnok előtt. Azután kivonultak, utjukban mindenütt nagy közönség által kísérve, az állomásra.

A pályaudvaron már ott voltak a helyőrség összes csapatainak küldöttségei. Megjelentek küldöttségileg a lovasságnak, a honvédségnek, a kisszentmiklósi tüzérségnek tisztjei és az összes katonai hivatalok küldöttségei. A pályaudvart ezenkívül ellápték a távozó legénység hozzátartozói. Aradi és megyei román asszonyok könnyes szemekkel vettek bucsut fiaiktól, akik oly messze idegenbe mennek.

Tizenkét óra elmult, mikor a zenekar hangjai mellett a különvonat félezer katonával elindult *Szeged* felé. Az ut *Szabadkán* és *Bosznia-Bródon* át öt napig tart *Fócsába*, harminckét kilométernyi gyaloglással.

Az új állomáshelyen való szolgálat egyike a legnehezebb őrszolgálatoknak. A montenegrói határszélén, szinte teljesen elzárva a külvilágtól fekszik a kis *Fócsa* község, amely alig 40 házból áll. A zászlóalj négy évig marad ott és addig helyébe a 33. gyalogezred *temeskubini* zászlóalja jön holnap Aradra. A tisztek közül azok mentek el *Fócsára*, akik még eddig nem teljesítettek szolgálatot Boszniában, kivéve *Herbayt*, aki már hosszú időt töltött a megszállott tartományokban.

Bucusu ebéd a román püspöknél.

Pap I. János aradi román püspök tegnap ünnepi ebédet adott a távozó zászlóalj román tisztjeinek. Az ebéden jelen voltak *Herbay Szilviusz* alezredes, *Burdea*, *Szerb* és *Vojku* századosok, *Sándor de Vist*, *Brote*, *Riskuca*, *Dragoi* hadnagyok és *Verindeán* tiszthelyettes, továbbá *Hamsea* Agoston arkimandrita, *Pécskán Sándor* nyugalmazott árvaszéki ülnök, *Goldis* László országgyűlési képviselő, *Herbay Gyula* és *Bocu* Szevér.

Az ebéden *Pap* püspök megleghangu beszédet mondott, méltatva azt a nehéz feladatot, mely az eltávozó katonákra a trón és a haza védelmében vár. Beszéde végén *Herbay* alezredes éltette. *Herbay* megköszönve a püspök szavait, megígérte, hogy e szavakat talizmánként fogják őrizni a messzi földön. Végül *Hamsea* Agoston mondott felkészöntőt, kívánva, hogy a most távozókat négy év múlva jó egészségben lássa viszont.

Szökés az esküvő után.

Egy világozi menyecske válópöre.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 1.

Fall Leó operettjének dicső alakja, Az elvált asszony, ma megjelent az aradi királyi törvényszéken Bittó bíró tanácsa előtt és női méltóságában megsértve, zord szavakkal lépett a zöld asztal elé:

— Bíró uraim, nagyon rövid lesznek tragikus históriám elmondásában. A nevem L. O., jómódu világozi gazdálkodó leánya vagyok, megáldva testi és lelki szépségekkel. Ezt a két utóbbit csak azért említem fel, hogy önök, bíró uraim, még jobban tudják mérlegelni igazságomnak súlyát. A múlt év őszén — három havi udvarlás után — az anyakönyvvezető elé vezetett egy csinos világozi fiatalember, foglalkozására nézve osizmadia mester. Az esküvői szertartás fényes ünnepély keretében történt meg. A község legszebb leányai és legényei voltak a koszorus párok. Talán ép ez volt a baj. Fiatal férjem vére már pezsgett a ceremóniával járó izgalmaktól.

Este nagy nászlakoma volt édesatyám házában. Csapra verték a legjobb világozi borokat, terítékre kerültek a legkitünőbb szárnyasok. A hangulat nagyon izzó, emelkedett volt. Egyszerre észrevettem, hogy a férjem egyik koszorusleányával, P. Verával eltűnt. Keresésükre indultunk, de eredménytelenül, — mert megszöktek Pantotára.

A szegény arcomba kergette a vért, tekintetes királyi törvényszék. Elkieseredésemben sirni kezdtem, mert ott hagyott a férjem a község oszfjára, egy óra múlva a diszes esküvő után. Lelki bánatomat még csak fokozta, amidőn három nap múlva beállított hozzánk a férjem és mintha a legtermészetesebb volna, el akarta foglalni oldalamon a férji tisztsgot és gyakorolni a férj jogait. Én érintetlenségem büszke tudatában elutasítottam férjemet és most, bíró uraim, önökhöz fordulok, érdekesnek ítélik-e meg ezt az embert (itt férjére mutatott) arra, hogy a férji címet viselje, avagy kényszerítenek engem arra, hogy egy olyan férfivel legyek életközösségben, — mert hiszen szeretni nem tudom többé soha, — aki ennyire lábbal tiporja a női méltóságot, mint ezt ő tette.

— Mit szól ön a felesége előadásához? — kérdezte Bittó bíró a tüzesvérű csizmadiától.

— Hát tekintetes törvényszék, — szolt a csizmadia és zavartan forgatta kezében kalapját, — amit az asszony mond, az mind igaz. Dehát az isten elvette az eszemet, mikor Verával táncolni kezdettem. Elveszttem, mikor tüzes fekete szeméit rámvetette. Hát mit cifrázzam a dolgot, megbabonázott és megszöktünk. De megbántam bíró uraim, nagyon megbántam a dolgot, mert amikor három nap múlva tudatára ébredtem tettemnek, beláttam, hogy csak egy nő van a világon, akit én szeretek és ez, az én kis feleségem. Ne válasszanak el bíró uraim!

— Válasszanak el, — kontrázott az asszony.

És Bittó bíró — mit tehetett egyebet — a házassági törvény 80. §-a alapján, őfelsége a király nevében elválasztotta a világozi csizmadiát a feleségétől.

TANÜGY.

(—) Varjassy Árpád jubileuma. Az aradi állami tanítóképző intézet tanári kara tegnap testületileg tisztelgett Varjassy Árpád kir. tanácsos, tanfelügyelőnél 25 éves jubileuma alkalmából. Láng Mihály igazgató a szeretetnek meleg érzésével méltatta az ünnepeltnek a város és vármegye népnevelése körül szerzett ér-

demeit s kiemelte azt a kedves és az ügy szempontjából értékes kapcsolatot, amely a tanfelügyelőt az aradi tanítóképző intézettel összeköti. Varjassy Árpád hasonló melegséggel válaszolt az igazgató üdvözlő beszédére.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Döntés egy nagy bünpörben. A fehértemplomi kir. ügyészség vádiratot adott be Török Béla temeskubini járási főszolgabíró, Jakabfi Ernő temeskubini ügyvéd és Szunyogh András temesvári törvényszéki bíró, mint felbujtók ellen, továbbá gr. Stomm Lajos kataszteri tisztviselő, Ticseric János betétszerkesztő-telekkönyvvezető és Kecskeméthy Gyula mramoráki községi jegyző, mint tettesek ellen, a btkv. 394. §-ba ütköző közokirathamisítás büntette miatt. A vádlevél szerint a büntettet azzal követték el, hogy a Mramorák község tulajdonát képező 494 holdnyi rétét rosszhiszeműen a nevükre iratták az első helyen említett vádlottak. A bűnügy tárgyalását pénteken kezdte meg a fehértemplomi kir. törvényszék vádтанácsa, Seemayer Béla törvényszéki bíró elnöke alatt. Pénteken és szombaton folyt a tárgyalás, vasárnap szünetelt, hétfőn a védők beszéltek és a kir. ügyész válaszolt; ma a terhelték nyilatkoztak és három órai tanácskozás után ma délután hirdette ki a vádтанács a határozatot, mely szerint büntetendő cselekmény tényálladéknak hiányában a vádiratot elutasítja. A vádтанács határozata ellen felebbezésnek van helye a kir. ítélőtáblához.

§ Feljúl a Haverda-ügy. Szabadkáról írják: Kray István, a szegedi kir. ítélőtábla elnöke Gál Lajos dr. szabadkai királyi járásbíró és a „Tisztviselő Ujság” főszerkesztője ellen a Winckler-ügyből folyóan a hírlapok útján közzölt beadványában foglaltak alapján tudvalevőleg a minisztérium utasítására sajtópört indított. A sajtópörben a szegedi vizsgálóbírószék el is rendelte a vizsgálatot, de Gál Lajos dr. azt is felfolyamodta. Együttal kérte a budapesti vagy temesvári törvényszék delegálását, — továbbá kérte a btkv. 267. §-a alapján a sajtópör felfüggesztését azon az alapon, mert az ebben állított tény miatt ellene ugyanakkor fegyelmi eljárást is indítványozott a szegedi főügyész. A szegedi kir. törvényszék vádтанácsa a két kérvény s illetve a felfolyamodás alapján az összes iratokat a bíróküldés kérdésében hozandó határozat véggett a Kuriához terjesztette fel. Itt jegyezzük meg, hogy az igazságügyminisztériumban vannak a Gál dr. ellen megindított fegyelmi ügy iratai is. Mert maga a szegedi kir. ítélőtábla elfogadta Gál dr. kérvényének összes indokait és — bár a törvény erre nem tartalmaz intézkedést — fennforgónak találta az okokat a fegyelmi ügyben is a bíróküldésre. Gál dr. a napokban külön audienciára megy az igazságügyminiszterhez. Gál dr. a fegyelmi ügyben a szegedi főügyész mellőzését, azonkívül a Winckler-ügy teljes felderítését is kérte és amennyiben a fegyelmi vizsgálat elrendeltetnék, a Haverda-ügy összes iratait is beszereztetni kéri, mivel azt a körülményt akarja kideríttetni, hogy a Winckler ügyész szerényjeleneteiről a főügyész is helybenhagyólag tudomást is szerzett és így a vádat emelő főügyész sértettnek tekintendő. Szóval a Haverda-ügy még más tereken is sokáig lesz hazajáró lélek. A sajtópör iránt különben rendkívül nagy az érdeklődés, mert ilyen eset aligha fordult még elő Magyarországon.

Hogy választunk?

★

(Fővárosi levél.) AZ ujonnan kinevezett miniszterelnökségi államtitkár tudvalevőleg Jeszenszky Sándor. Ez a félelmetes ember Bánffy alatt már megmutatta, hogy a kormányoknak hogyan kell Magyarországon választásokat csinálni és ugyanez a férfi, akit Széll Kálmán elküldött a közigazgatási bíróság nevezetű kriptába — fogja vezetni a Héderváry-féle választásokat is.

Széll Kálmán, ez a csodásan művelt európeér, hűvösre tett minden erős és élesen kidomborodó egyéniséget, mert ő úgy gondolkodott, mint az egyszeri cigánykatoná, aki a heves sortüzben azt kérdezte a hadnagyától:

— Hadnagy ur, kérem alásau, nem mondaná meg nekem, hogy amoda a tulsó oldalon melyik az in ellenségem?

— Miért kérded ezt cigány?

— Hát nagyon szeretnik vele kibikülni.

Nos hát, akik még ma is siratják a régi és hatalmas, nagy hagyományokkal ékes szabadelvű regimet — szentül meg vannak győződve arról, hogy egyes egyedül a Széll Kálmán engedékenysége, tranzigálása és békeformulái voltak az okozói annak, hogy a szabadelvűpárt szétszóródott, mint a Görgei hadserege Világos után.

De ne keseregjünk — nem temetni jötünk Caesárt, hanem dicsérni azokat, kik tetszhalottaknak mutakoztak.

Persze, most mindenki egy torzomorz és a politika ezernyi hájjával megkent bürokratájának fogja Jeszenszky Sándort elképzelni, aki hideg, számító és merev arccal vezeti a központból az egész választási campagnet, aki az íróasztalán elhelyezett kis villanyos esengetyű gombját nyomja meg a mutatójával és erre már mozgásba jön az aradi főispán és a fél-egyházi vasuti bakter egyaránt és a ki emellett a távirtda drótján utalványozza ki a karcagi kortesnek a 10 és 20.000 koronákat. mialatt — mint egy modern Togo — az előtte kiterített választási mappát szemléli és észreveszi, hogy pl. a miskolci déli kerületben 27 csizmadiát kell egyenként 100 koronákkal megvásárolni, hogy a kormánynak ugyanannyi többsége legyen.

Pedig dehegy, dehoggy! Amint Robespier-ről, a híres francia forradalmárról ismeretes, hogy a magánéletben ő szelidlelkű emberke volt és Haynau, a bresciai hóhér szende tekintetű, kék szeméiről volt magánismerősei előtt bámulat tárgya, ugy Jeszenszky Sándor egy galamblelkű, kristálytisztaságu, modern diplomata, aki, mikor az egyes chancekat latolgatja, csak azt pécézi ki, hogy pl. Giráltra mágnásembert kell küldeni a kormánynak, Szarvasra pedig luteránus embert, aki tótul is tudjon beszélni, ami egyébként — bárhogyan tagadják is — minden magyar luteránus emberből kitelik.

Mert azonképpen, ahogy Katalin cárnőnek mondotta egy külföldi diplomata, hogy minden asszony megkapható pénzért, csak az a kérdés, hogy mennyiért és mikor erre a cárnő felháborodással azt felelte, hogy „mit, talán engem is megkaphatónak tart a nagykövet ur pénzért”, erre a diplomata azt felelte, hogy „igen, csak hogy annyi pénz egyelőre nincsen”, — ugy minden kerület is megkapható pénzért vagy másféle előnyökért.

Félmillió sikkasztás a Gyermekvédő Ligánál.

Távirati tudósítás.

Arad, március 1.

Az Országos Gyermekvédő Liga mai formájában, mint kizárólagos társadalmi intézmény, utolsó napjait éli, ha a tényeknek mindenben megfelelnek azok a hírek, melyek a Liga vezetősége ellen megindított belügyminiszteri vizsgálatról kerültek nyilvánosságra. Súlyos beszámítás alá eső visszaéléseknek jött nyomára ennek a legszebb magyar társadalmi intézménynek az igazgatósága és egy ideig kiváló elnöke, *Edelsheim-Gyulai* Lipót gróf a botrányok elkerülése végett óriási pénzüsszeggel iparkodott a bűnös hivatalnokok manipulációját palástolni. A kormány azonban megismerte a helyzet tarthatatlanságát és a gyermekvédelem ügyét a teljes elzúllástól megmentendő, a belügyminiszterium rövid időn belül maga lép arra a helyre, amelyet a Liga az egész kulturvilág bámulata és elismerése mellett egész az utolsó hónapokig betöltött.

A Ligának csendes és áldásos működését a szerencsétlen sorsjegyjáték zavarta meg első ízben. Több százezer korona áru sorsjegyet hozott ki az egyesület és a saját nevében vásárlásra hívta fel a közönséget. A magyar társadalom minden rétegében rendkívüli érdeklődés mutatkozott és a közönség valóságosan elkapkodta a sorsjegyeket. Mikor a huzások megtörténtek és a nyerők a nyereménytárgyak átvételéért jelentkeztek, kitört az elégedetlenség és a Liga vezetőségét számos támadás érte. Kétségtelen, hogy csupa értéktelen lim-lomot akartak a közönségnek adni. Az elnökség ekkor a nyilvánosság elé lépett és bevallotta, hogy azok a vállalkozók, akik a sorsjegy játékot bérelték és intézték, visszaéltek a bizalommal és a vezetőség tudta nélkül károsították meg a közönséget. Rövid idő múlva azonban kitűnt az is, hogy a Ligánál sikkasztás történt. *Edelsheim-Gyulai* gróf elnök ezt is nyilvánosságra hozta és azt mondotta nyilatkozatában, hogy tizenkétezer korona hiány van. Ez azonban csak formalitás volt. Sokkal nagyobb hiányt konstataáltak. A gróf, aki annyi szeretettel és ügybuzgalommal szervezte és megtartotta a Ligát, nem akarta, hogy a közönség bizalma egy pillanatra is ingadozóvá váljék és inkább a sajátjából pótolta százezer koronát. Az eltűnt összeg ugyanis százharminckétezer korona volt. Feljlesztés, vizsgálat nem volt, a hátlen tisztviselők bántatlanul elvonultak.

A kezelés rendszere azonban a régi maradt. A visszaélések megállítására nem történt semmi. Alig simultak el az ismertett affér hullámai, a múlt év végén, mint ez most utólag kiderült, az előbbinél is nagyobb pénzüsszám hiányt fedeztek fel. Majdnem félmillió koronára rugó összeg tűnt el rövid időn belül. Az igazgatóság megtudta a dolgot és ülést is tartott az ügyben.

Glück Frigyes, a Liga alelnöke tette szavá a botrányos állapotokat és erélyes hangon követelte, hogy az igazgatóság menjen a bírósághoz és keresen megtorlást.

— Ne hagyjuk futni ismét a bűnösöket, — mondotta — de az elnök kérelmére az igazgatóság nem vitte a nyilvánosság elé az ügyet. Az intézmény jó hírét megőrzendő, *Edelsheim-Gyulai* gróf négyszázezer koronát fizetett be a pénztárba. Ez a múlt év december havában történt.

Habár az igazgatóság ily módon a bajokat a maga hatáskörében és a maga módja szerint

akarta orvosolni, nem tudta azt annyira titokban elvégezni, hogy a belügyminisztérium az újabb rendtelenségről tudomást ne szerezzen.

Elrendelte *Andrássy* gróf a vizsgálatot, mely még decemberben meg is indult. A minisztérium azonban most már gyökeresen akar a bajon segíteni és az intézmény megmentéséről is akar gondoskodni.

A vizsgálat során merült fel az eszme, hogy az állam átveszi az egyesülettől a maga hatáskörébe az egész gyermekvédelmet és maga gondoskodik mindama gyermekekről, a kik a törvény értelmében a gyermekvédelemre igényt tarthatnak. A tárgyalások a kormány és a Liga között még folyamatban vannak. Tizenkilencezer gyermekről gondoskodik a társadalom segítségével a Liga oly módon, hogy azokat részint menhelyeken, részint családoknál helyezte el. Az állam a terv szerint a nagyobb telepeket fenntartaná, a kisebbeket feloszlatoá és megszüntetné. A Liga kézműiskoláját szintén megszüntetné az állam, valamint nem gondoskodik annak a tizenkét tengerésztanulónak neveltetéséről sem, akik most a Liga anyagi támogatása mellett végzik tanulmányaikat.

EGYESÜLETI ÉLET.

A Nők Otthona.

— Az „Aradi polgári nőegylet” történetéből. —

*

Tisztes agg matróna arcképe van előttem: — az ó divatu bő ruha, fekete csipkekendővel függönyözött fejkötő, mely alatt gondosan simára van fésülve a haj. Képzetelem vissza tér a rég múltba. *Granbergi Lippert Ruppert Aloyzia* az agg matróna, az *Aradi polgári nőegylet* megalapítója. Egyszerű jó lelkével — midőn 1841-ben gondozás alá vette az első hét árva gyermeket — bizonyonyal nem sejtette, nem gondolta azt, hogy hetven év múlva, midőn Aradváros a művelődés magas fokát elérve, a paladő korszelem minden igényeihez berendezkedve, magas társadalmi műveltséggel bíró társadalomnak lesz központja, ennek a társadalomnak legelőkelőbb tagjai fognak nemes versenyben arra törekedni, hogy az ő szerény jó szívének eszméjét megértve, a jótékony-ság védőangyalai legyenek. megértette azt a vesztelen szomorúságot, mely e szóban rejlik: „Arva”. *Lippert Aloyzia* csak azt gondolta, hogy akinek szerető szíve van, az annak melegéből adjon az árva gyermekeknek.

S milyen nemeset, mily nagyot gondolt ez a jó asszony. A jótékony-ság milyen terebélyes fája nőtt e nemes gondolatból. A mostani *Deák Ferenc*-utcában, — akkor *Uri* utcának hívták — 37 ik szám alatt lakott a *Lippert*-család. *Lippert József* óras volt, a házra kifüggesztett óra kerek lapja mutatta, hogy ott készítenek és javítanak órákat. De azért valószínű az, hogy ennek a művelt polgári családnak tudomása volt arról, hogy a nagy nemzeti átalakulás dicső munkáját megkezdték a hazafiak. Előttém van az „*Aradi Hirdető*” egy száma, épen az, amelyben meghívás van közölve a „*Három királyok*” termében tartandó „*Árvákat ápoló intézet gyülekezetére*”, melyre valamennyi védnök és gyámolítónök meghívottak. Ugyanezen számban, 1841. december, van egy ismertető cikk a *Rajna* melletti *nassau* kisded ovodákról. E cikket *Sventer Ferenc*, az „*Aradi Hirdető*” szerkesztője, a „*Jelenkor*” „*Társalkodó*” című melléklapjából vette át. A „*Jelenkor*” *Széchenyi István* gróf lapja volt s így igen valószínű, hogy a *nassau* minta-ovoda ösmertetését *Lippert Aloyzia* is olvasta. S midőn az árváknak kéregetve, bejárta ösmertéseit, érzett ő is valamit abból a delejes hatalomból, mely ebben az időben nemcsak hazánkban, de egész Európában az emberek nemes érzését felkeltötte.

Széchenyi gróf reformátori nagy lelke valószínűleg céltudatosan közölte a gyermeknevelés újító eszméjét; észrevette az ország különböző részein feléledő szellemi őrüzeteket s irányt

mutatott a nőknek is, hogy a gyermekszobából kell nagygyá nevelni a nemzetet.

A jótékony-ságra szövetkezett kis gárda bátran ment előre. A magyar nyelvre akkor még nagyon szomorú idők jártak. Aradon a társalgási nyelv majdnem teljesen német volt. *Maga Lippertné* is németül beszélt, a jegyzőkönyveket is német nyelven írták egész 1864-ig. Talán ennek a körülménynek volt köszönhető az, hogy az 1848—49. évi szabadságharc után az egylet fel nem oszlott. Ugyanis 1847-ben Aradon alakult meg egy nőegylet, melynek alaptőkéje 2334 forint volt. A jegyzőkönyvekből kitűnik, hogy ezt az egyletet az önvédelmi harc folytán megszüntették. A pénzkezelést *Aradi István* dr. orvosra bízták, aki ezt az összeget 1868. január havában a polgári nőegyletnek adta át.

Az egylet életében 1864-ben kezdődött egy szebb kor. Ez időtől írták magyar nyelven a jegyzőkönyveket. Aradváros nemesen érző közönsége, kisebb nagyobb alapítványokkal gyarapította az egylet vagyonát. Megvehették 1869-ben a *Teleki*-utcai házat 3200 forintért. Nagyon érdekes és figyelemre méltó az a körülmény, hogy az „*Aradi első takarékpénztár*” folyton adományokkal gyarapította az egyletet; körülbelül egy időben alapították az *Aradi első takarékpénztárt* is az egylettel. Most büszkén, meglegedetten tekinthet egymásra a két hatalmas egyesület. Ami ezután következik, az a jótékony-ság mesébe való bűbájos képe. Az egész Aradváros és megye művelt közönségének szép ifjusági emlékei, derűs ábrándjai fűződnek hozzá.

1881. március hóban *Zichy Géza* gróf zongoraművész is közreműködött a nőegyletnek egy fényesen sikerült hangversenyén. Volt idő, amidőn több megye ur-családjának nemes ambíciója volt, hogy leányát az aradi nőegylet bálján mutassák be a társaságnak.

S mindezen mulatságokat olyan céltudatosan rendezték, hogy az egylet vagyona folyton gyarapodott. A hetvenes években olyan sikerült közvacsorákat rendeztek, hogy a tiszta jövedelem az 1000 forintot meghaladta. Helyi csapások érték a város lakosságát, mindég elől járt a segélyezők között.

Az önzetlen nemes jótékony-ságnak kimagasló példáját mutatja a védaszonyok között özv. *Hudecz Ferenc* urné. 1863. óta az egylet minden működésében tevékeny részt vett s mindég elől járt azok közt, akik az emberi szenvedésen segíteni siettek. Örök időkre követség méltó példája ő a jótékony-ságot gyakorló nőknek.

S most, midőn az egyesület majdnem hetven éves múltjára visszatekint, a nemes példából erőt merítve, célul tűzte ki megalapítani a „*Nők Otthona*”-t. A lázasan forrongó nőkérdésnek egyik reális megoldása volna az, ha minden nagyobb városbeli jótékony egyesület ilyen női otthont létesítene, ahol csekély jövedelemmel bíró nők is ellátást, otthonot találnának, ahol a nők kézi munkáját érdeméhez képest értékesíthetnék, ahová bizalommal fordulhatnak a magára hagyott művelt nő s nem lenne kénytelen jobb érzéseit elfojtva, elzúllni a társadalom ingoványában.

Nemes múltjához méltó cselekedetet tűzött maga elé a „*Polgári Nőegylet*”, midőn a „*Nők Otthona*”-t megalapítani akarja.

Bignió Mária.

(*) Az *Aradi Hajós Egylet* holnap, csütörtökön este 9 órakor választmányi ülést tart a *Központi-kávéház* külön termében, melyre a tagokat ez uton meghívja a vezetőség.

(*) Az *Asztalos Sándor Társaság* holnap, szerdán este 8 órakor a *Nagy Lajos*-féle helyiségben választmányi ülést tart, amelyre e helyen is felhívjuk a tagok figyelmét.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetés osztály — 151

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Szerda: Pillangó kisasszony, opera. Ladiszlav József vendégfellépéssel. (C bérlet.)
Csütörtök: Rip van Winkle, operette. Ladiszlav József vendégfellépéssel. (A bérlet.)
Péntek: A kis cukros, vígjáték. Bemutató előadás (B bérlet.)
Szombat: A kis cukros, vígjáték. (C bérlet.)

* A temesvári színház Krecsányi marad. Temesvárról jelentik: Krecsányi Ignác színházigazgatónak a temesvári színház bérletére vonatkozó szerződése jövő évi október elsejével lejár. A színház direktorok közül többen reflektálnának a temesvári színházra. A városi hatóság már az idei színházi évad második felében megette a lépéseket a korábbi évek gyakorlatához képest, hogy a bérlet kérdését elintézzék. Ebből az alkalomból a színház iránt érdeklődőkből és a sajtó képviselőiből érkező leveleket egybe a polgármester a letárgyalta a színházi kérdés egész komplexumát. A bizottság a színház kérdésének megoldását ez idő szerint is legcélszerűbbnek találja a temesvár—budai színházi összeköttetés fentartásával és ilyformán a Krecsányi Ignác igazgatóval kötött szerződést három évre meghosszabbítandónak találta. Merültek fel azonban nézetek az iránt, hogy az igazgató szerződése némely tekintetben módosítható; nevezetesen, hogy az igazgató legyen kötelezve arra, hogy valamely új tag szerződésére előt a városi tanácsnak tegyen előterjesztést és a tanácsnak biztosítsa az a joga, ha kifogása van az új tag ellen, azt érvényesíthesse is. A városi tanács meghallgatva a színházigazgatót, aki készséggel jelentette ki, hogy a bérlet meghosszabbításához hozzájárul a korábbi feltételek mellett. Aggályát fejezte ki afelett, hogy az új tag szerződése alkalmával a városi tanács elfogadását kellene kikérni. A közgyűlés méltatva Krecsányi Ignác érdemeit, a vele kötött szerződést további három évre meghosszabbította.

* Csontos, a primadonna. Mai lapunkban közöltük Csontos Gyula színésznőnek azt a primadonnához illő eljárását, hogy előleg miatt lemondta a Magyar Színház előadását. A primadonnáskodó művész a konfliktusról a következőket mondotta:

— Tizenegyezer korona fizetésem van tiz évi szerződés mellett. Ebből az összegből 50 százalék lemegy ruha költségekre. Mi marad nekem? Havi 440 korona! Nem tudok, sehogy se tudok rendes kerékvágásba jönni ily viszonyok között. Képzeld, honapos szobában lakom... Két nap előtt 3-400 korona előleget kértem Beöthytől, mert annyira lett volna szükségem a rendbejövetelemhez. Beöthy a levelemre titkára útján azt válaszolta, hogyha jótállókot találok, akkor lehet az előlegről csevegni. No hát ezzel nagyon megbántott. Az igaz, hogy van már körülbelül hétézer korona előlegem, de hát járja az, hogy így felel szép levelemre? Egy fillér nélkül voltam tegnap és délután felmentem a titkárhoz:

— Adjatok legalább kétszáz koronát, — mondtam — mert különben nem jövök el az előadásra!

Erre is visszautasító választ kaptam, mire azt mondtam:

— Nem játszom, ha így bántok velem! De, hogy ne mondjátok, hogy rossz ember vagyok, az előadás előtt fél 8 órakor a színház bejárata előtt fél 8 óráig vártam. Ha teljesíteni akarjátok a kétszáz korona előleget illető kérésemet, akkor hívjatok be: játszani fogok!

Igéretemhez képest már fél 8 órakor ott voltam és fél 8 alá jártam, de senki sem hívott, nem is vettem tudomást rólam.

— Igaz-e, — kérdezték tőle — hogy a Vigszínház ajánlott fel önnek szerződést?

— Igen, de már régebben. Tizenkétezer korona fizetést akartak adni havi tizenhat kötelező fellépéssel, vagyis minden további fellé-

pés után külön fizetést. Beöthy Lászlónak tudomására hoztam, hogy én a Vigszínházhoz szeretnék szerződni és kértem őt, hogy barátságos uton bontsa föl szerződésemet. Nekem semmi kedvem sincsen a Magyar Színház színházán játszani. Én a Vigszínház kötelékébe vágyok. De Beöthy igazgató érthetetlen csökönységgel ragaszkodott a szerződéshez. Előbb-utóbb kellett, hogy kenyértörésre kerüljön a dolog. A Vigszínházról 30-50 ezer koronáig terjedő előlegei vannak a kiválóbb művésztagnak és Faludiék mindenkori a legelőzékenyebb eljárását tanusítják a tagjaikkal szemben. Én sem vagyok hajlandó anyagi gondokkal küzdeni, tengődni Beöthy színházában. A történetek után az a reményem, hogy sikerülni fog Beöthy Lászlótól kieszközölni, hogy békés, párenkiváli megegyezéssel távozhassak oda, ahová a szívem vonz: a Vigszínházba...

* Fedák Sári cigányai. Tudvalevő, hogy Fedák Sári egy cigányzenekart vitt magával Londonba, ahol együtt szerepelnek. A koszthelyi cigányok, kiket Fedák Sári magával vitt Londonba, szorgalmasan irnak haza, de bizony nem dicsőkednek valami fényes jövedelemmel. Megírják hogy kényelmes szállodai szobákban laknak. Panaszkodnak, hogy borzasztó a drágaság. Az első héten 25 szillinget fizettek a kosztért és lakásért, vagyis a mi pénzünk szerint 30 koronát. A másik héten azonban lealkudtak 6 koronát. Ezt is drágálják. A szivar ott husz fillér, a mi nálunk 10 fillér. A dohány 45 fillér, a mi nálunk 16 fillér. Így tehát nagyon össze kell húzódniok, mert csak az egypár szivar és dohány is sokba kerül. Külön keresetbe az első héten nem jutottak. Csupán akkor játszhatnak, ha az üzlettulajdonos megfogadja őket. Ez azonban eddig nem történt meg. Biznak azonban a jobb jövőben, mert a Kolosseumba több magyar mánás jár. Ezek megszólították őket. Elpanaszolták nekik, megígérték, hogy majd lesz rájuk gondjuk. A jövő hó harmadikán már játszanak is a magyar együttesben, ahol sok mánás lesz. A szerencséjüket még csak ezután várják, mert a Kolosseumban „právakat“ arattak (megbrávozták őket) a Fedák Sári ónagyságával együtt. Tehát neki is ezután jön meg a szerencséje.

* Goldmark-jubileum Aradon. Az ősz mesternek, kit, mint minden híressé lett magyar nagyságot, az osztrákok is magukénak vindikálnak, 80-ik születésnapja alkalmából az aradi filharmoniai egyesület márc. 6-i hangversenyen (a szezonban utolsó) a remek „Tavaszi Nyitány“ előadásával hódol, melyet nemrég a bécsi Tonkünstlerok is játszottak Pesten s a pesti filharmonikusok is egy nappal az aradiak után, márc. 7 én fognak Pesten bemutatni. Minthogy a műsoron szerepel még Mosshammer Román operai hárfaművész szólószáma is több érdekes zenekari szám közt, már is nagy az érdeklődés. Jegyek: 6, 3, 4 és 2 kor.-ért Scherhag és Fia cégnél (Andrássy-ter Hermann-ház) kaphatók.

* Sándor Erzsébet és Kurz Zelma. Sándor Erzsébet neve ismert lett az egész világon, az első nyilvános szereplése után felemelkedett a legnagyobb művésznők soraiba. Ma már a külföldi lapok Kurz Zelmával egy színvonalra állítják. Aradon március 12 én este 8 órakor tartja hangversenyét, melyre jegyek Klein könyvkereskedésében kaphatók.

* A szezon utolsó hangversenye, melyet a Weisz László rendez, méltó befejezése lesz az idei hangverseny-szezonnak. A cégnek sikerült megnyernie Yvonne de Trevillet, a világhírű énekesnőt, hogy március 8-án, kedden este a Fehér Kereszt nagytermében még egyszer bucsuzásul fellépjen az aradi közönség előtt. A művésznő hangversenyét teljesen új műsorszámokból állította össze. Jegyek már csak kis számban kaphatók. Az estélyt rendező cég telefon száma 230.

* „Luxemburg grófja“ a „Gambrinus“-ban. Lohár hírneves operettje minden este műsoron van Andreá Józsefnek, a budapesti közönség kedvenc női zenekarának hangversenyén a „Gambrinus“ éttermében. — Belépti-díj nincs.

* Az Uránia új műsora. A közönségnek aligha van tudomása arról, hogy milyen nehézségbe kerül az Uránia műsorait úgy összeállítani, hogy az sobase válják nivótlanná, mindig érdekes és mindig vonzó legyen. Ezer és ezer képből sokszor csak pár száz kép alkalmas arra, hogy a közönség elé kerüljön, míg a többi a kisebb igényű kisvárosi publikum szórakoztatására szolgál. Az Uránia keddi új műsoránál is meglátszik az a gondosság, melylyel a programot készítik. Többek között a Comedie Francaise egyik nagy művésze, Lambert Albert a legtökéletesebb plasztikával adja elő Pygmaeon mitológiai jeleneteit. Az ismert mítosz szerint Pygmaeon szobrász szerelmes saját szoborművébe, Galateába és visszautasítja Anthea szerelmét. Ezzel kihívja maga ellen Vénus haragját. A szerelem istenasszonya végül megbocsájt Pygmaeonnak és ez hitvesül veszi a szépséges Galateát. Elragadó kiállításban kerül színre ez a bűbajos mese, melyhez méltán sorakoznak az új műsor különböző külön számai. 241

SOK A SZÍNÉSZ.

— Levél a szerkesztőhöz. —

Tegnapelőtt közölte az Aradi Közlöny Festetics Andor gróf nyilatkozatát, amelyben a főfelügyelő ur azt hangoztatja, hogy szaporítani kellene a vidéki színházigazgatók számát. S mindezt azért, mert a színészetről azt hiszik, hogy kulturmissziót teljesít. Ezzel le kellene már számolni.

Nem szabad a színészetet minduntalan a kulturával azonosítani. Ez szociális baj, aminővel minden foglalkozási ágának számolnia kell. A közönségnek több szüksége van cipőre, kalapra és ruhára, mint operett-előadások szemlélésére és mégis a tapasztalat az, hogy egy kóristának általában jobb sorsa van, mint a susztereknek és a kalaposoknak. Ezért aztán nem egy suszter leteszi a dikicsét és elmegy művésznőnek. A dikicsétől a színházig menni jobb, mint visszafelé. Ezért aztán sokan inkább nyomorognak, mint állástalan színészek, semhogy valamely más polgári foglalkozás után néznének.

A baj gyökere a tultermelésben van. Az a fórum, amely direktoroknak koncessziót, jelentkezőknek pedig művészi képesítvényt ad, kissé nagylelkűen jár el. Én tisztelem és becsülöm a tehetséges előadókat, akik írók és költők művészi gondolatait művésziileg tolmácsolják, — de nem látom be, hogy minek annyi szintársulat; és nem tudom megérteni, mi szükség van színészekké, illetve színésznőkké képesíteni azokat, akiknek beteg ambición kívül semmi hivatásuk nincs, akikről nyilvánvaló, hogy nem lendítenek semmit a kulturán, sőt mivel magukat azzal azonosítani kívájképpen szeretik, azt néha diszkreditálják?

Valamely közönség kulturfoka nem egyedül abban állapítható meg, hogy valamely színház nézőtere meg van-e telve estéről estére? Előfordulhat az a változat is, hogy a kulturfokot éppen ennek az ellenkezője bizonyítja. Nagy baj, hogy tehetséges emberek koplálnak most amiatt, mert helyettük mások kontárok vannak szerződésben, akik ügyesebbek és élelmesebbek.

Meg kell szabadítani a vidéki színészetet a kontároktól, a félkék-kalmároktól. Csak ez a módja annak, hogy a pályára teremt emberek helyzete minden körülmények közt biztosított legyen. Ennek pedig egy módja van: a szigorú kritika. Kezdődjék az mindjárt fent a színészegyesületben. Folytatódjék abban, hogy csak igazán hozzáértő emberek lehessenek igazgatók, akik értékelni tudják színészeiket, akik nevelni, tanítani tudják

őket és akiknek van fogalmuk a darabok bemutatásáról, szerepek kiosztásáról. És végre: szokják le a sajtó arról, hogy okvetlenül kulturának tekintse azt, ha Betjár Böske, a tehetséges szubrettprimadonna fellép valamely operettben. A közönség már unja ezeket a dolgokat. A közönség igazi színházat akar és nem alkalmi vállalkozást, melynek csak formái és botrányai színháziak, de megnyilatkozása nem mindig az, ha százszer is hivatkoznak a magyar kulturára, a hazára és más egyebekre.

Egy színész.

HIREK.

Boros Beni szobra.

Az első adományok.

Arad, március 1.

Aradváros és vidéke erkölcsi kötelességet teljesít, ha gazdasági fellendülése halhatatlan érdemű megalapítójának, Boros Beninek szobrot emel.

Az első adományt, amely a felhívást követte, ezek a sorok kísérik. A cselekvés beszéde mellé, amelyet maga az adomány képez, ez a kommentár mélyen járó igazságot jelent. A mai Aradnak, a forgalmi és gazdasági középpontnak, külső képéhez is hozzátartozik annak az emléke, akinek munkája oly fokban részes a jelen gazdaságában. Az emlék él az alkotásokban, de abból csak azok olvashatók ki, akik Boros Beni munkájának látói, szemlélői voltak. Egyre fogy ezeknek száma; akik pedig ma élnek, a mindennapos munka alatt nem érnek rá, hogy a multak sok tanúságot rejtő eseményeibe mélyedjenek. Ezért kell, hogy a város és a vidék háláját eleven, érc-emlék hirdesse s egyben példát állítson föl örök időkre, hogy mint kell valakinek a maga városáért élni, azért dolgozni.

E közlemény bekezdő sorainak kíséretében

Kell Lipót dr. ügyvéd 100 kor.

összeget küldött hozzánk Boros Beni szobrára. Kivüle a mai napon

Mairovitz Emil (Arad) 20 kor.

küldött. A további adományokat szintén átvesszük és nyilvánosan nyugtatjuk. Az adományokat az Aradcsanádi Gazdasági Takarékpénztárban helyezük el.

— **Időjárás.** A meteorológiai intézet jelentése szerint a hó 2-án az időjárás: délen, nyugaton elvélve csapadék, keleten éjjeli fagy.

— **Augusztia főhercegnő állapota.** Fővárosi tudósítónk jelenti: Augusztia főhercegnő tegnap maga vette ki sebéből a varratokat. A főhercegnő állapota annyira javult, hogy néhány nap múlva elhagyhatja a szanatóriumot.

— **Az olasz királyi pár Cetinjében.** Cetinjéből jelentik: Milica és Vera montenegrói hercegnők Olaszországba utaztak, ahova Daniló herceg néhány nap múlva szintén elutazik. A herceg és a hercegnők azután együtt mennek el az olasz királyi párhoz, hogy a montenegrói fejedelem ötven éves uralkodói jubileumára Cetinjébe kísérjék.

— **A polgármester Budapesten.** Varjassy Lajos polgármester ma délelőtt Budapestre utazott, hogy a minisztériumokban megrekedt ügyek elintézését megsürgesse. Ezuttal véglegesen befejezi a vesztőhely megvételének ügyét is.

— **A sorozás elhalasztása.** A hivatalos lap mai száma közli a honvédelmi miniszter rendeletét, amely valamennyi magyarországi vármegyei és városi törvényhatóságnak szól. A rendelet azt mondja, hogy miután ki van zárva a lehetősége annak, hogy az 1910. évi fősorozás ez év március és április hónapjaiban megtartassék, ennek folytán a már felterjesztett ujoncozási, utazási és működési tervezetek, mint most már tárgytalanok, *jóvá nem hagyhatók és újabb felszólításig új működési tervezetek nem szerkesztendők.*

— **A párisi árviz következményei.** Párisból jelentik: Az árviz óta elterjedt hírek sok utast visszatartottak a Párisba való utazástól, mert tartanak a drágaságtól és a járványtól. A párisi községtanács most hivatalosan közlést teszi, hogy a hírek valótlanak, mert az összes tényezőzők vállvetett munkájával sikerült a párisi viszonyokat a rendes mederbe terelni.

— **Fordulat Lueger betegségében.** Bécsből jelentik: Lueger az éjszaka egy részét üdítő álmában töltötte. Állapota rohamosan javult, úgy, hogy a polgármester ma sokkal jobban érzi magát. Reggel három órakor Lueger túlságosan heves esuklással és tiszta öntudattal ébredt és az orvost, bárha az tegnap először virrasztott a beteg ágya mellett, azonnal megismerte a hangjáról és egy darabig társalgott vele. Lueger erre újból elaludt és fél nyolckor ébredt föl újra. Lueger sokkal jobban érezte magát, szinte felfrissült és arra a kérdésre, hogy ugylátszik sokkal jobban töltötte az éjszakát, mosolyogva igennel válaszolt. Az orvosok rejtelmy előtt állanak, már jóformán ki sem ismerik magukat Lueger betegségén és a mai fordulat után alig mernek többé nyilatkozni. Maga a seb gyógyulása rendesen folyik le és úgy látszik, hogy erről az oldalról már semmitől sem kell tartani. Másik jelentés ezt mondja: Lueger ma reggel felült ágyában és tiszta öntudattal beszélt orvosaival és a betegápolókkal. Állapota a leghatározottabban javult. A esuklás ritkábban jelentkezik és sokkal gyöngébb. Kilenc órakor az orvosok Neusser tanár elnöklete alatt konziliumot tartottak. Fél tizkor a következő jelentést adták ki: Lueger polgármester állapota az éj folyamán valamivel javult, ami az orvosoknak némi reményt ad arra, hogy a polgármestert talán mégis megmenthetik. Reggel a hőmérsék 37,2, érverés 84, szabályos. Vérnyomás változatlan. Szív működés tegnap óta alig változott. A tüdőben semmi rendelleneset nem észleltek. A seb rendesen gyógyul.

Délután 2 órakor jelentik: Neusser tanár megjelent a betegágyánál és konstataálta, hogy az állapot változatlan. A beteg polgármester ma délután így szölt egy látogatójához:

— Magam is érzem, hogy állapotom javult, de nagyon-nagyon gyöngye vagyok.

Ejjel jelenti tudósítónk: Lueger állapotában ma délután nem történt semmi változás. A polgármester már semmiféle táplálékot nem tud magához venni, úgy, hogy az orvosok újabb komplikációtól, — gyomor katharus bekövetkezésétől — tartanak, ami gyorsan végzne a polgármesterrel. Lueger ma többször hányt, de eszméleténél van, csak nagyon gyöngye. Az udvari konyha ma értesítette Lueger környezetét, hogy hajlandó a polgármester részére erőlevest készíteni, a szerint a recept szerint, ahogy a királynak készítik.

— **A Hitelbank új vezetősége.** Az Aradi Hitelbank és Takarékpénztár, amely annyi vihart élt már át, vasárnap Wittich Sándor elnöklete alatt rendkívüli közgyűlést tartott, melyen a régi igazgatóság és felügyelő-bizottság tagjai helyébe újakat választottak: Az igazgatóság elnöke lett: Tömörly János, vezérigazgató Wittich Sándor, igazgatók: Kalmár Nándor, Zimmermann József (Ujszentanna), Zimmermann Antal (Ujszentanna), Millig János (Ujszentanna) és Szita László (Csermő). A felügyelő-bizottság tagjai lettek: Wolf A. Béla, Stengl Dezső, Kalmár József, Kecskeméty András és Schwartz Zsiga.

— **Eltitkolt félmillió.** Amikor Csávolszky Lajos visszavonult a politikai és a közszerepléstől, az egykor dúsgazdag, rendkívül összeköttetésű és vezetőszerepet vívó politikus, igen szűkös anyagi viszonyok között élt Hajós-uti kis-otthonában. Hitelezőinek, akik rengeteg összeggel voltak érdekelve, már semmi sem maradt s köztudomásu volt, hogy Csávolszky Lajosné sokszor egykori barátjaik és jóembereik jószívűségéhez folyamodott. Csávolszky Lajosné másfél évvel ezelőtt hirtelen meghalt és nagy nélkülözések között hagyta már akkor beteges urát, aki félévvel rá, most márciusban lesz egy éve, a sirba követte hitvesét. Csávolszkyék oly szűkösön éltek, hogy semmi sem maradt utánuk. Annál szenzációsabb a bécsi bíróságnak az a mostani rendelkezése, hogy Fassel Rezső dr. bécsi ügyvédet gondnokul nevezte ki Csávolszky Lajosné nevére egy bécsi bankban őrzött háromszázezer koronás betétre és egy bécsi safe depositben őrzött újabb százezer koronára. A majdnem félmillió összegét Csávolszky Lajos tétette felelésére a bankba, annak kamatait Csávolszky Lajosné mindig meg is kapta, s a jóemberek jószágára való rászorolása csak a hitelezők előtt szegénységük dokumentálása volt. Amikor Csávolszky Lajosné váratlanul meghalt, Csávolszky nem tudott az örökséghez, sem az összeg kamataihoz hozzájutni. Több neves fővárosi ügyvéddel tanácskozott, de a hagyatéki eljárás megindítása, hivatalosan nyilvános közlése az összes hitelezőket rászabadította volna az örökségre, s miután ez a tartozás több millió koronára ragott, természetesen odaveszett volna az örökség is. Így aztán az asszony váratlan halála teljesen szegényné tette Csávolszky Lajost. A hagyatéki felől most indította meg az eljárást a bécsi bíróság. A négyszázezer korona örököse Csávolszky Lajosné bátyja lesz, Liphay dr. Bécsben élő fogorvos, mint örököse Csávolszky Lajosnénak.

— **Elhunyt bankigazgató.** Fővárosi tudósítónk táviratozza, hogy Szirmay Artur, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank igazgatója ma este 47 éves korában elhunyt.

— **Tűz egy zárdában.** Nagyváradról táviratozzák: Az Orsolya szüzek itteni zárdájának épületében, egyik üzletben ma tűz keletkezett. A zárdában 400 gyermek tartózkodott és a tűz keletkezésekor nagy pánik uralkodott a növendékek között. A tűzoltóságnak rövid időn belül sikerült a tüzet lokalizálni.

— **Megszűnt lap.** A Kaposvári Hirlap, mely a somogyvármegyei és a kaposvári függetlenségi pártnak hivatalos lapja volt, a mai nappal megszűnt. A lapot Schröder Béla szerkesztette.

— **Feljelentés Klein Pál Lipót ellen.** Budapestről jelentik: A rendőrségen, a Haverda Mária perből közismert volt bankárnak, Klein Pál Lipótnak már ismét kellemetlen ügye van. Egy Schwachulay nevű ügyfele feljelentette uzaoráért és csalásért. Klein, aki nem tartózkodik Budapesten, eddig nem volt kihallgatható.

— A bécsi halálós párba. Megirtuk, hogy Mayer Oszkár dr. tegnapelőtt Bécsben párbaiban agyonlőtte kollégáját, Wiederhofer Herman báró járásbíró. Mayer dr. a párba után Schweicba utazott és onnan irt a bécsi rendőrségnek, hogy mihelyt lecsillapulnak idegei, visszatér Bécsbe és jelentkezni fog. Mint Bécsből jelentik, tegnap táviratozott ügyvédjének, Rosenfeld Viktor drnak, hogy Zürichből elutazott és ma reggel Bécsben felfogja őt keresni. A táviratnak megfelelően Mayer ma megérkezett és ügyvédje kíséretében megjelent a vizsgálóbíró előtt, aki őt azonnal kihallgatta. Elmondotta, hogy ő nem akarta ellenfelét megölni, a pisztoly csövét a földre szegezte, de az erős fojtás felesapta lövés közben és a golyó a bárót célzás nélkül érte. A vizsgálóbíró letartóztatta Mayer drt.

— Mozdonyvezetők sztrájkja. Párisból táviratozzák: Az átlamosított nyugati vasút mozdonyvezetőinek és fűtőinek megbízottai tegnap este gyűlést tartottak, amelyen elhatározták, hogy ismételtelen megjelennek a közmuokamniszternél, kérve kivánságaiknak, különösen pedig a már többször kért fizetésemelésnek megadását és ha kérelmük elutasítatnék, sztrájkba lépnek.

— Halálozás. Strausz Izidor február 28 án délután fél 1 órakor, élete 36-ik évében, hosszasan szenvedés után meghalt Lippán. Holnap, szerdán délután temetik.

— Kicsapott leányok. Mint tudósítók írja, Pécs város urí társadalmát most a következő érthetetlen eset tartja izgalomban: A pécsi honvéd hadapród iskola házi mulatságot tartott a farsang alatt, amikor a legszigorubb morál is megengedi a táncot. A meghívott előkelő családok közt volt négy olyan család is, amely a nőtanítóképzőbe járó leánygyermeket is magával vitte, kik előzőleg az intézet szabályai értelmében erre engedélyt kértek az intézet vezetésétől s az engedélyt meg is kapták azzal, hogy a mulatságon részt vehetnek, de táncolások nem szabad. A leányok „szülőik engedélyével” azonban a táncolásra vetett tilalmat áthágták — s egy-egy fordulót megengedtek maguknak, igen disztingált társaságban, szülei felügyelete alatt. Másnap vagy harmadnap megindult a vizsgálat, hogy a mulatságra bocsátott leányok táncoltak-e. A megkérdezettek természetesen — gyerek leányokról lévén szó, féltek a büntetéstől és — tagadtak. Erre a vezetőség az eskü alatti vallatáshoz folyamodott. Megfelelő külsőségek mellett — fekete posztóval bevont asztal, feszület stb., akár egy halálós ítéletnél — intézték a vádlottakhoz a kérdést.

— Meg mertek-e esküdni rá, hogy nem táncoltatok?

Kettő a leányok közül következetes akart maradni, s abban a hiszemben, hogy esküre úgy sem kerül a dolog, azt felelte nagy szepegeve, hogy meg mer esküdni. Az egyenkint elővezetett „vádlottak” harmadika úgy megjárd, hogy ijedtében vallani kezdett; erre aztán a többiek sem tagadhattak már. A két vallomást tett leányt dorgálásra ítélték, a másik kettőt pedig, mint *züllött erkölcsű leányokat*, akik megméltelyezik az iskolát — az intézetből való kizárásra ítélték! Így történt ez az Ur 1910 ik esztendejében.

— A pisai ferde torony veszedelemben. Római távirat jelenti: A pisai híres ferde tornyot nagy veszedelem fenyegeti. A talajviz beszivődött a tornyot tartó homokrétegbe. A hatóságok mindent elkövetnek a víz eltávolítására.

— Megülte a mostohaapját. Bokszezen ma délelőtt Gombos Dávid mostohaapjával, Jovanov Leontinnal összeveszett. A fiu egy karót kapott fel és azzal olyan erővel sujtotta fejbe mostohaapját, hogy az öregember pár perc múlva meghalt.

— Adományok a vesztőhelyre. A 13 vértanu kivégzési helyének megváltására újabban befolyt adományok: Mult év végéig begyűlt adományok 66413 18 K, Véménd község 5 K, Perkesdi r. kat. olvasókör 180 K, Kisházy Vince Kunágota 25 K, Szeged felsővárosi mezőgazdák 5 K, Abda község 10 K, Tiszaföldvári ipartestület 22 52 K, Feked község 2 K, Martonos község Bácsbodrogvm. 25 K, Leányosóki függetlenségi népkör 5 30 K, Nagykánizsai járási főszolgabíró 39 10 K, Gölnicbánya r. t. város 100 K, Biharvármegye és nagyvárad kaszinó 50 K, Obecse község 100 K, Csik István Őrszállás 12 K, Magyar mérnök- és építész-egylet Pozsony 100 K, Bitai ifjúsági egyesület (Háromszékmegye) 41 K, Késmárk város 20 K, Hévízszentandrás község 11 67 K, Kiskunhalas község 200 K, Kóny község 10 K, Fehérgyarmati járásbíró 8 50 K, Hampek László Iharosberény 16 K, Keller Izsó műszaki tanácsos gyűjtése 70 K, Kovászna község 5 K, „Egyetértés” pénztára Bpest 5 K, Lovrin községi iskolai igazgató 5 82 K, Nagykinda r. t. város 50 K, Kaba község 25 K, Komlói Társaskör 9 50 K, Ditrói község 45 90 K, Vágbesztercei járási főszolgabíró 1 K, Konyár község 3 K, Dunaszékesői függ. és 48-as olvasókör 24 50 K, Biharvármegyei ipartestület 33 10 K, Gróf József Göresöny 10 10 K, Bezdáni magyar asztaltársaság 16 50 K, Újpest város 200 K, Erdőhegy község 10 K, Battonyai Kaszinó-egyesület 20 K, Aknay Andor gyűjtése 100 K, Alsófehérvármegye adománya 200 K, Gödöllői általános ipartestület 45 80 K, Seckendorf Hermann adománya 200 K, Mezőtur város felsőrézsi tanyai olvasókör 6 60 K, Mezőturi ref. olvasó-egyesület 8 53 K, „Bereg” szerkesztősége Beregszász 14 50 K, Barsvármegye 49 20 K, Besztercenaszódvármegye 4 K, Huszár Imre gimnáziumi tanuló Sopron 4 K, Torontálvásárhelyi ipartestület 23 10 K, Csűrlye község 20 K, Dunavecsei főszolgabíró 61 K, Szolnokdoboka vármegye 252 26 K, Trencsényi főszolgabíró 31 78 K, Aradi Eszö Takarékpénztár 100 K, Lőrinczy Béla Szentábrahám 35 08 K, Pancsovai Magyar Dalkör 147 90 K, Mosonszentjánosi társaskör 52 K, Szolnokdoboka vármegye 27 66 K, Niezkyfalva község 21 60 K, Budapesti kádár, esztergályos ipartestület 14 90 K, Tiszánána és vidéke ipartestület 25 70 K, Sárospatak város 50 K, Wotroba József Magyarbecse 2 K, Csanádvármegye 100 K, Ipartestület Ócsöd 17 40 K, Szepesmegyei áll. tisztviselők köre Lőcse 24 K, Máv. gépgyári munkások irod. önművelőd. köre 503 02 K, Bajkó Mór Ditró 45 90 K, Sárközi Takarékpénztár Kalocsa 25 K, Kormos Adolf Zám 4 K, Somorjai Eszö Takarékpénztár 20 K, Bakédy Márton 3 K, Perjámosi Kereskedelmi és Iparbank 5 K, Tordaaranyos vármegye 12 K, Zemplén vármegye 250 K, Obecsei varrónők báljának jövedelméből 10 K, Enying község 10 K, Kuncz Elek Kolozsvár 10 K, Szásztyukos község N.-Küküllő vm. 10 K, Dobsinai Kaszinó egyesület 14 K, Csikszereda város 20 K, Petri Zsigmond Marosvásárhely 89 40 K, Jäger Vilmos Marosvásárhely 10 K, összesen 70482 korona 02 fillér.

— Fürdői hír. A konstantinápolyi konzuli főőrvezénysek elnöke, Kvassay István, több heti kurahasználatra Póstyén-fürdőbe érkezett.

— Születések, halálozások és házasságok. Az aradi anyakönyvi hivatalban március 1-én a következő születéseket és halálozásokat jelentették be és házasságot kötöttek: *Született:* Dupca Ferenc kefekötőmesternek Ferenc nevű fia, Walentin Endre férfiszabónak Margit nevű leánya. *Meghalt:* Gáló József 55 éves asztalossegéd. *Házasságot kötött:* Tihy Lajos szabósegéd Nagy Krisztinával.

— Kossak csász. és kir. udv. és kamara fényképész műterme. Weitzer János-utca 3. sz. Telefon 657. 261

— Francia likőrök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likőr aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 279

Házkutatás

egy bankigazgatónál.

*

— Fővárosi tudósítónktól. —

A budapesti ötödik kerületben mulatságos történet esett meg az egyik pénzkirályllyal, akit tudása, jobban mondva sok-sok részvénye, milliója, direktori minőséggel ruházott föl Budapest egyik nagy pénzintézeténél. A bankigazgató fényes garzon-lakást tartott, de nem egyedül lakott a gyönyörű termekben: átadta lakásának egy részét a legjobb barátjának, aki szintén magasrangú hivatalnok.

Egy pár nappal ezelőtt összeveszték. A bankigazgató rabiatús ember, hirtelen haragu és rögtön kész a lövöldözéssel. A főtisztviselő, amikor hazament, a folyosókon utját állták az inasok:

— A méltóságos ur rendeletet adott ki, — mondták — hogy a nagyságos urat nem szabad beengedni. Itt vannak a holmik, már összezsomogoltuk, tessék elszállítani. A lakásba tilos a bemenet . . .

A bankigazgató barátja meghökkent, de ismerte a viszonyokat, nem kérdezősködött tovább, hanem csomagjaival együtt szállóba került. Csak a szállóban jött rá, hogy a bankigazgató nem adta ki dolgainak nagy részét, sok holmit visszaiartott. A főtisztviselő nem tudta békés uton visszaszerezni a jogtalanul visszatartott dolgokat és — a rendőrséghez fordult.

Elpanaszolta a történeteket s a rendőrség az ügyészség utasításával és jóváhagyásával fölszelve, elrendelte a házkutatást. Elrendelte, hogy a bankigazgató lakásán házkutatást tartanak s a jogtalanul visszatartott tárgyakat lefoglalják. A panaszos közbenjöttével rendelték el a házkutatást, ami annyit jelent, hogy a panaszosnak jelen kellett lennie az aktusnál, hogy megmondhassa, mit foglaljanak le. Most következik a dolog mulatságosabb része. A főtisztviselő ezt mondta a rendőrségen:

— Kérem, az istenért, a direktor borzalmas ember, biztos, hogy lelő minket, ha oda megyünk. Rabiatús ember . . . Csak meg ne hagyjanak verni engem . . .

A házkutatás teljesítésével, tekintettel a veszedelemre, azt a rendőrfogalmazót bízták meg, akinek ereiben a legszékebb vér csörgedezik s nem ijed meg a maga árnyékától. Két detektivet vitt maga mellé a fogalmazó, az egyik Kornyó János volt, a legvittebbek közül való. Velük ment a panaszos főhivatalnok is, nem a saját iniciatívájából, hanem azért, mert muszáj volt.

Megérkeztek a fényes palota elé. A fogalmazó egyedül bement a méltóságos urhoz, aki éppen ebédelni ült — két barátjával. Gazdagon megterített asztal körül livrés inasok mozdulatlanul álltak. Egyetlen arcizomuk sem rándult meg, amikor a fogalmazó így szólt a terített asztal mellett:

— Rendőrfogalmazó vagyok, utasításom van arra, hogy méltóságodnál házkutatást tartsak . . .

A bankigazgató indulattól vérvörösen fölpatant:

— Sakálók! Rendőrök! Hol a revolverem, sakálók, bitangok! . . .

— Kérem, csak nyugodtan, felelte a fogalmazó, nekem hatalmam van arra is, hogy őnt megkötöztessék! Itt most én vagyok az ur és nem méltóságod, én őnt megkötöztetem! . . .

Ebben a pillanatban lépett be a két detektív és remegve a hátuk mögött a bankigazgató barátja, a főhivatalnok. A méltóságos urat meglepte egy kissé a rendőrfogalmazó erélyes föllépése és már nem tiltakozott a kutatás ellen. Botrányok azért ezután is voltak. Amikor a főhivatalnok rámutogatott a dolgaira és mondta, hogy ez is az

enyém, ez is, ez is, a bankdirektor dühöngve ráförmedt:

— Hallgass, mert rögtön úgy pofon váglak... Szóval, elvittek egész sereg tárgyat, amelyekben a bankigazgató kitessekelt lakótársa magáéra ismert. Az összes bankdirektorok pedig novetnek, sőt mulatnak az eseten s a lipótvárosi zsurokon másról sem beszélnek ma, mint erről a mulatságos házkutatásról, amely tegnap délbén történt. Tele van vele a Lipótváros.

Aradi Ipar- és Népbank

Intézeti tőke 3,300.000 korona.

Földbirtokra

igen előnyös feltételű amortizációs kölcsönt nyújt.

Kölcsönöket konvertál.

Betéteket

1122 a lehető legjobban kamatoztat.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

Ujaradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ujarad, márc. 1.

Az időjárás minden tekintetben megfelelő. Az őszi vetésekre kedvező azok fejlődése szempontjából, a tavaszi munkálatok pedig akadálytalanul teljesíthetők.

A gabonaüzlet irányzata lanyhuló, az árak visszaestek a jó kilátásokra.

A mai piacon eladásra került:

1000 mm. buza	13.20—13.30
600 mm. tengeri	5.70—5.80
Ross	8.50—8.60
Zab	6.70—6.80
Árpa	6.40—6.50

A gabonárák 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktörzsdé.

Távirati tudósítás.

Budapest, március 1.

Kínálat, vételkudv korlátolt, 2000 mm. változatlan. Amerika 1-el magasabb.

Az árak 50 kilonként számítva:

	Déli sárlat	2 órai sárlat
Tengeri 1910. májusra	6.39—6.39	6.38—6.39
Buza 1910. áprílisa	13.69—13.70	13.63—13.64
Zab 1910. áprílisa	7.40—7.41	7.42—7.43
Ross 1910. áprílisa	9.06—9.07	8.95—8.96
Buza 1910. októberre	11.19—11.20	11.16—11.17
Buza 1910. májusra	13.47—13.48	13.43—13.44
Ross 1910. októberre	8.26—8.27	8.25—8.26

Zárul 6 órakor.

Magyar hitelrészvény	818.—
Köszöti vasut	113.50

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Március 1. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 400—400 kilogrammig — rjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 162—64 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban 164—167 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban 168—172 fillérig.

Sertéselészám: február hó 25. napján volt készlet 24315 darab, február 26. napján felhajtott 427 darab, febr. 26. napján elszállított 219 darab, február 28. napjára maradt készletben: 24,233 darab.

A hízott sertés üzlet irányzata élénk.

A Temesvári Lloyd-Társulat

terménycsarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1910. március 1.

Buza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos uj	13.20—13.30
76	13.30—13.40
77	13.40—13.50
78	13.50—14.60

Buza (Temesvári keresk. áru):

75 kilogrammos uj	13.15—13.20
Ross uj	8.65—8.70
Árpa uj	6.30—6.35
Zab uj	6.75—6.80
Tengeri régi	5.90—5.95

Felelős szerkesztő:

BOLGÁR LAJOS.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Szeres, 1910. évi március hó 2. án:

C) bérlet G) bérlet

Ladiszlay József vendégfelleptével:

Pillangó kisasszony.

Japan daljáték 2 felvonásban. Irta: Belasco David. Fordította: Faludi Miklós.

SZEMÉLYEK:

Pillangó k. a. Wlassák V.	Sharpless	Ladiszlay J.
Sozuki	Goro, nakado	Boda Ferenc.
Pinkerton	Yamadori	Leövey Leó.
Kate, neje	Bonzo	Belinszky.

Kezdete este 7 és fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ

(Ezred Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Márc. 1910. március 2. án, szerda.

1. Egy világi utolsó illúziója. Dráma. — 2. Hering fogás. Természet után — 3. Afrikai élet. Látványosság. — 4. Szerelmes anyós. Bohózat. — 5. A láb. Kacagató. — 6. Halászat halóval. Természet után. — 7. A szerelmes kegyűs. Bohózat. — 8. Pigmalion. Mitológiai jelenet.

Előadások délután 1/2 órától kezdve.

Helyárak: I-6 hely 1 kor., II-8k 80 fill., III-ik 60 fill., IV-ik hely 40 fill., V-ik hely 20 fillér.

As előadásra bármikor be lehet menni.

As előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda,

NYILTTER.

Valódi brünni szövetek

az 1910. évi tavaszi és nyári idényre.

Egy szelvény	1 szelvény 7 korona
3.10 m hosszú	1 " 10 "
elegendő teljes férfi ruházat	1 " 12 "
(kabát, nadrág és mellény)	1 " 15 "
ára csak	1 " 17 "
	1 " 18 "
	1 " 20 "

Egy szelvényt fekete szalonruhához 20.— K.-ért epügy felöltő-szövetek-t. turista-lodent, selyemkarnagut gyári árakon küld a mindenütt ismert megbízható és szolid posztógyári raktár

Siegel-Imhof, Brünn

Minták ingyen és bérmentve. 6s11

Nagy előnyre szolgál mindenkinek, ha szövet-szükségletét direkt a gyártáshelyén Siegel-Imhof cégnél rendel. Óriási forgalma miatt állandóan a legnagyobb választék a legújabb szövetekből, SZABOTT, LEGOLCSÓBB ÁRAK! Bármily kis megrendelés teljesítése szigorúan mintahű és figyelmes.

Végre tiszta

(„Endlich rein“)

a legkövetesebb és legmeszebb menő egészségügyi és kozmetikus követelményeknek megfelelő mosdópép. Dobozban, tubusban. Fogpasztának is használható. (Törv. védve.) A „Végre tiszta“ („Endlich rein“) jó hatással van a bőrre, élénkíti, és már rövid ideig használat után lágygyá és gyöngéddé teszi. Használatban olcsó, mint mosdó- és fürdőszappan főfőmulhatatlan, az előkelő toalett asztalnak és a családnak is ideális használati szere. Tubusban csomagolva orvosnak, utazónak és sportembernek különösen ajánlható.

Vegyészeti gyár: Bucher, Wien I. Himmelstortgasse 17. Kapható drogeriákban, gyógyszerárakban és illatszertárakban.

zel gyomor, vese-hólyag és belbántalmaknál oalamint asthma bronchiale, köszvény és húgysavas diathesis eseteiben.

KAPHATÓ Nagy Farkas és Fejér Gyula cégeknél 6341 Aradon

Van szerencsém igen tisztelt vevőimet és a nagyközönséget értesíteni, hogy

czipész-üzletemet

műhelyemmel együtt

Boros Béni-tér 9. sz. alá helyeztem át,

hol raktáron tartok saját készítményű mindennemű női- és férficipőket legutányosabb árak mellett.

Mérték utáni rendeléseket izléses kivitelben pontosan elkészíték ugyszintén javításokat is.

További szives pártfogást kér, kitünő tisztelettel

Czernóczky Imre,

uri és női cipész. 561

Akar nőszülni?

Hölgyektől (ezek között olyanok, törvénytelen gyermekkel, testi hibával stb.) 5—500.000 korona vagyonnal fel vagyunk hatalmazva megfelelő férjet keresni. Csakis urak (ha vagyonnélküliek is), akiknek komoly szándékuk van és gyors házassághoz akadály nincsen, irjanak e címre: L. Schlesinger, Berlin 18. Deutschland. 678

Rendkívüli olcsó árakban árusítunk

férfi öltöny, felöltő és fiu ruhákra tiszta gyapju szöveteket.

LEICHER és FLEISCHER Arad, Szabadság-tér 17. — Telefon 475. szám. Kizárólagos posztó gyári raktár. 1226

PETROSAFROL

Bevált készítmény a hajnövés előmozdítására, a fejbőr erősítésére, hajhullás és korpaképződés megakadályozására.

A Petrosafroltól a haj selyempuha, rugganyos lesz.

ÁRA 1 KORONA. 361

6 üveget ingyen láda és csomagolásban bérmentve küld

FÖLDES KELEMEN

gyógys ertára ARAD.

Minden üveghez részletes utmutatás van mellékelve miként használandó e készítmény és miként ápoljuk hajunkat, hogy az egészséges szép s tömör legyen.

A készítmény ártalma lanségáért teljes garanciat vállalok.

Megnyilt!! Megnyilt!!

a

„MIKÁDÓ”

kávénapörköldé társaság Budapesten.

Központ: VI., Andrásy-ut 35.

Uj kávéraktára ARADON:

Lázár Gyula és Daimel Lajos

Andrásy-tér 18. szám.
Telefon 344.

Szabadság-tér és Asztalos
Sándor-u. sarkán. Telefon 98.

cégeknél. 1091

Aki igazán jó kávét kíván inni, az csakis a mi folytonosan frissen pörkölt különleges

kávékeverékeinket

vegye, mely oly új módszer szerint pörköltetik, mely által a kávé valódi ereje és zamata megmarad.

A Mikádó kávé kedvelt, mert öt legjobb kávé keveréke, finom és zamatos, naponta friss, kiadós és ezáltal — olcsó!!

: Kizárólagos : „Mikádó-keverék” kg. 4 kor.
különlegességünk : „Udvari-keverék” kg. 5 kor.

Saját érdeke — megpróbálni!

Jól conservált cukortakarmány és cukorrépa

1225 nagyobb mennyiségben

eladó.

Leopold Zsigmond

Telefon 425. buzsaíki gazdaságában. Telefon 425.

TELEFON 58.

TELEFON 58.

Aki szilárd és tartós, legjobb minőségűnek elismert

homokmészkeő téglát

kiván beszerezni, kérjen árajánlatot

az első perjámosi téglagyár és
mészégető aradi fióktelepétől.

Iroda és gyár az Óvár-téren. 675

Tisztelettel

Böser Mihály és Társai.

Gondos anyák

legjobban cselekszenek, ha gyermekeiknek átlátszó tiszta kellemes ízű Hajós-féle

Csukamájolajat adnak.

Jó és kellemes ízénél fogva felnőttek és gyermekek egyaránt szívesen veszik; a gyomrot nem terheli, sőt az étvágyat még fokozza. Ara egy üvegnek **2 korona**. Uvakodjunk mindennemű keveréktől (Emulsiók) mert azok mindenféle idegen szert tartalmaznak és csak alig csukamájolajt.

Fagydagaganatok

elmulasztására **Fagyviszke-
tegség** biztos megszüntetésére

legjobb szer a „Frigin”. Ara 1 üveg ecsettel és utasítással **70 fillér**.

Legjobb fekete a „Melogen”. Egy pár perc alatt bármely hajat vagy bajuszt a legszebb állandó fekete szívre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni. Ara **2 korona**.

Kitünő amerikai a „Niter” 6 darab egy eredeti fémdobozban **2 korona**. 421

Fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád gyógyszerárában ARAD, Andrásy-tér 22. sz. a megyeházzal szemben. —

APRÓ HIRDETÉSEK.

Február 28.

Azon szép két hölgyet, kiket Gurahonc állomáson való átutazásuk alkalmával Aradi Közlönyre tettük figyelmessé, kérem, ismeretség lehetséges-e? Számítlan üdv. „Hárman voltunk“ Gurahonc posterestante. 1221

Ne kerüljön, kövessen. 1218

Jóli.

Ma délután fél hét óra között lakáson. 1223

English lady

Londoner giving English lessons in Arad. Desires in exchange of lessons. A separate room and board. Cause of changing house family travel. M. S. Dr. Priegl Kazinczy-utca 4. 1220

Egy jó karban lévő

2 kerekű kocsit szerszámmal eladó Fejsze-utca 17. szám. 1219

Képviselőt

keres jótékony egylet minden megye székhelyén, ugyszintén minden községben. Szép és biztos kereset. Urak és hölgyek társadalmi állásuk megjelölésével tartalmazó ajánlatukat küldjék „Jótékonyág“ jelige alatt e lap kiadóhivatalának. 1224

Ritka alkalom!

Uj beszerzés folytán a raktáron levő levélpapírokat 30—40% engedménnyel, — a rongált dobozuakat pedig minden elfogadható árban árusítom. „Clio“ az egyetlen tökéletes tölthető tollszár. Jótállás mellett adom el. Kölcsönkönyvtáram 275 oldalas magyar jegyzéke megjelent. Kerpel Izsó könyv- és papirkereskedése Aradon. Telefon 385. sz. 525

433—1910. sz.

Székudvar község előljáróitól.

Versenytagyalási hirdetmény.

Székudvar község előljárósága, a község képviselőtestületének 4/1910. sz. határozata alapján két ártézi műkut építésére tájékoztató versenytagyalást hirdet.

A furatni szándékolt ártézikutakhoz használandó csövek a legjobb kovácsolt vasból 100 mmtr. öblük, 5 mmtr. falvastagságúaknak és külön csavar nélkül egymásba helyezhetőnek kell lenniök.

Tájékoztatásul megjegyeztetik, hogy a község természetben csak az öblítéshez szükséges vizet adja, egyebet semmit. Továbbá, hogy a községben van már egy ártézi kut, melynek mélysége 293 mtr. s percenként 130 liter vizet ad.

Felhivatnak kutfuró vállalkozók, hogy egység áras ajánlataikat és az ártézi kut furással járó kellékek részletes felsorolását tartalmazó ajánlataikat Székudvar község előljáróihoz f. évi március hó 20-ig adják be.

Tekintettel arra, hogy a tervbe vett ártézi kut építése törvényhatóságilag engedélyezve nincs, a versenytagyalásban résztvevő vállalkozók ezen ajánlatok beadása körül esetleg felmerülő költségek avagy más kiadások megtérítésére a községgel szemben igényt nem tarthatnak.

Kelt Székudvaron, 1910. évi február 28-án. 1216

Varga György,
jegyző.

Ardelean Mihály,
bíró.

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája.

Az aradi izraelita templomban

két női és egy férfi imaszék eladó. Ajánlatok a lap kiadóhivatalába V. J. jelige alatt. 1231

Női szabóság

ügyes fizető leányok azonnal felvételnek Zrinyi-u. 4. alatt I. em. 1230

Modern

földszinti v. első emeleti uri lakás kerestetik a főtéren vagy annak közvetlen közelében. A lakás 4—5 szoba, előszoba, fürdőszoba és megfelelő mellékhelyiségekből állhat. Ajánlatokat lakás jeligével a kiadóhivatal továbbít. 487

Telefon 348.

Husserl Manó
bádogos

vizvezeték szerelő.

Javítások 161

olcsón és gyorsan.
Arad, Szt. Pál-utca 11.

Jó minőségű

tégla Baszista Jakab téglatelepén kapható. Bővebbet Szent Péter-tér 8. szám. 1162

Egy rövid zongora

és egy 4-es Wertheim pénzszekrény eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 1214

Szöllőkarót

7 láb magasat prima tölgyfából szállít waggon számra Branyicska állomásról Vass József fakereskedő Ujarad. 1212

Házhoz szállítjuk

10 perccel a vonat érkezése után az összes fővárosi napilapokat, élc és szépirodalmi újságokat. Előfizetéseket eredeti árban elfogadunk a lapokhoz járó összes kedvezményekkel (könyvajándék, naptár, stb. Ingusz I. és Fia újságvállalata Arad, Andrassy-tér 16. 671

Bársony és
bőrpapucsok

minden féle színben és fajtában legolcsóbb és legjobb kivitelben kaphatók 1203

Kovács Mihály-nál,
Hódmezővásárhelyen

Malom-utca 6. sz.
Árjegyzéket kívánatra ingyen és bermentve küldök bárhova.

Szakorvosok által megvizsgálva és legjobbnak minősítve. Két év jótállás. Árja tucatonként 4. 6. 8. 10 korona.

OLLA
Gummi kő-
önlegesség
A tudomány mai állása szerint bebizonyított legjobb létező GUMMI ÖVSEZER
Kapható minden Gyógyszertárban és Drógeriárkában.

555

Kértelem azonban, hogy a szállítója annak csak a OLLA-t adjon és ne engedjen magának csekélyebb értékű utáratot mint egy jó jótételezőnek. — Az elterjedt hatékony kőművelés, árjegyzéket és eredeti propagandát reklámot ingyen küld a OLLA gummiövezér Wien 11/192. Praterstrasse No. 92. 57.

432—1910. sz.

Székudvar község előljáróitól.

Versenytagyalási hirdetmény.

Székudvar község előljárósága közhírré teszi, hogy a községi utcák gyalogjárói közönséges terméskő burkolattal való elátását vállalati uton biztosítani kívánja.

A tervbe vett járda kövezés részben egy méter, részben 0.80 mtr. szélességben, lehetőleg Paulis-barackai kőbányából származó trachit, esetleg azzal keménységre és ellentálló képességre egyenértékű kőből és körösmédről vagy zimándi éles homokágyba rakva 25, vagy 30 cmtr. vastagságban lesz építendő.

A község fentartja magának azt a jogot, hogy a terméskő anyagot esetleg maga szerzi be.

Felhivatnak vállalkozók, hogy egy koronás bélyeggel ellátott zárt írásbeli ajánlataikat f. évi március hó 20 ik napjáig Székudvar község előljáróságánál adják be.

A beadandó ajánlatokban külön teendő ajánlat csak a munkára és a homok szállításra és külön teendő ajánlat a vállalkozó által szállítandó terméskő, homok és munkára, mind két esetben méterkénti egységárakban, vállalkozó egyidejűleg kijelenti, hogy az állami építkezéseknél használt, általános feltételeket, G. jegyű határozmányokat és a feltételek kiegészítő részét képező függgléket ismeri azokat a maga részére elfogadja

A beadandó ajánlatokhoz 500 korona bányapénz csatolandó.

A beérkezett ajánlatokat a képviselőtestület még ugyanazon napon délelőtt 11 órakor tartandó közgyűlésen fogja felbontani.

Az árlejtésre vonatkozó feltételek és egyéb tudni valók, a község jegyzői irodában a hivatalos órák alatt megtudhatók.

A képviselő testület fentartja magának azt a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül, a felajánlott egységárra való tekintet nélkül szabadon választ.

Megjegyeztetik, hogy ajánlattevők ajánlataik esetleges el nem fogadása esetén a község ellen sem költség megtérítésére, sem pedig más természetű kártérítési igényt nem támaszthatnak.

Kelt Székudvaron, 1910. február 28-án. 1217

Varga György,
jegyző.

Ardelean Mihály,
bíró.

Nyomatott Berger és Wirth budapesti festékgyárának festékével.